

Analýza vlivu makroekonomického prostředí na firmu OHL ŽS, a.s.

Iveta Hložková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav ekonomie
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iveta HLOŽKOVÁ**
Osobní číslo: **M07235**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Analýza vlivu makroekonomického prostředí na firmu OHL ŽS, a. s.**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů a zpracujte teoretické poznatky vztahující se k problematice měření makroekonomických ukazatelů.

II. Praktická část

- Zpracujte analýzu základních makroekonomických ukazatelů v období před hospodářskou krizí v akciové společnosti OHL ŽS.
- Navrhněte možnosti zlepšení současného stavu úspěšnosti podniku v období hospodářské krize.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

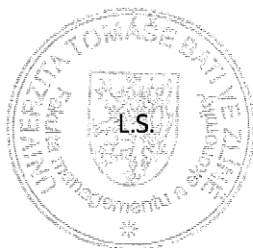
Seznam odborné literatury:

- [1] SEKERKA, Bohuslav. Makroekonomie. 1. vyd. Praha: Profess Consulting, 2007. 488 s. ISBN 978-80-7259-050-6.
[2] SCHIFF, Peter. Důkaz pádu: jak vydělat na hospodářském kolapsu. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2009. 264 s. ISBN 978-80-251-2365-2.
[3] SOUKUP, Jindřich. Makroekonomie: moderní přístup. 1. vyd. Praha: Management Press, 2007. 514 s. ISBN 978-80-7261-174-4.
[4] PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie: základní kurz. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2.
[5] PAČESOVÁ, Hana. Ekonomika a podnikání: makroekonomie. 1. vyd. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006. 192 s. ISBN 80-86775-08-9.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Zuzana Dohnalová, Ph.D.**
Ústav ekonomie
Datum zadání bakalářské práce: **6. dubna 2010**
Termín odevzdání bakalářské práce: **21. května 2010**

Ve Zlíně dne 6. dubna 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. Ing. Zuzana Dohnalová, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 12. 5. 2010

Veronika Hložková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem této bakalářské práce je analýza vývoje makroekonomického okolí firmy OHL ŽS, a.s. a jeho vlivu na její podnikatelské aktivity.

Makroekonomické okolí firmy je hodnoceno pomocí přírůstku reálného hrubého domácího produktu, průměrnou roční mírou inflace, mírou nezaměstnanosti a bilancí zahraničního obchodu. V závěru analytické části je vypracováno shrnutí a doporučení, které by mohlo dopomoci pozitivního ekonomického vývoje společnosti.

Klíčová slova: Makroekonomické okolí firmy, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, bilance zahraničního obchodu, magický čtyřúhelník.

ABSTRACT

The item of the bachelor thesis is to analyse the development of the macroeconomic environment of the company OHL ŽS, a.s. and its impact on the entrepreneurial activities.

Macroeconomic environment of the company can be differentiated by accession of the real Gross Domestic Product, average annual inflation rate, unemployment rate and amount of the remainder of current account of balance of foreign trade. The summary and recommendations are introduced at the end of analytic part. Recommendations would help to improve the economic development of the company.

Keywords: Company's economic environment, gross domestic product, inflation, unemployment, balance of foreign trade, magic tetragon.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce, paní doc. Ing. Zuzaně Dohnalové, Ph.D., za její připomínky, odborné rady a vedení, kterými se mě snažila směřovat k vypracování této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
2 VYMEZENÍ POJMŮ	10
2.1 INFLACE	10
2.1.1 Definice inflace	10
2.1.2 Druhy inflace	11
2.1.3 Měření inflace	14
2.1.4 Důsledky inflace.....	15
2.2 NEZAMĚSTNANOST.....	16
2.2.1 Definice nezaměstnanosti.....	16
2.2.2 Typy nezaměstnanosti	18
2.3 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT	20
2.3.1 Definice hrubého domácího produktu.....	20
2.3.2 Měření HDP	20
2.3.3 Metody výpočtu HDP.....	21
2.4 BILANCE ZAHRANIČNÍ OBCHODU	24
2.4.1 Platební bilance	24
2.5 MAGICKÝ ČTYŘÚHELNÍK.....	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
3 ANALÝZA MAKROEKONOMICKÉHO VÝVOJE V ČR	30
3.1 VÝVOJ MAKROEKONOMICKÉHO PROSTŘEDÍ V ČR V OBDOBÍ LET 2003-2007.....	30
3.2 VÝVOJ MAKROEKONOMICKÝCH PROSTŘEDÍ V ČR V OBDOBÍ LET 2008-2009	39
4 ANALÝZA DOPADU VÝVOJE MAKROEKONOMICKÉHO PROSTŘEDÍ V ČR NA FIRMU OHL ŽS, A.S.....	44
4.1 SPOLEČNOST OHL ŽS, A.S.	44
4.2 VÝVOJ SPOLEČNOSTI	45
4.3 NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	52
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	58
SEZNAM TABULEK.....	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Analýza vlivu makroekonomického prostředí na firmu OHL ŽS, a.s.“.

Tato práce má za cíl poskytnout údaje a analýzy vývoje makroekonomického prostředí v České republice s vlivem na společnost OHL ŽS, a.s. v období, kdy je tento vývoj ovlivněn celosvětovou finanční a hospodářskou krizí.

Ekonomické okolí firmy, se kterým se firma každodenně setkává, má na její podnikatelské aktivity bezprostřední vliv. Ovlivňuje její možnosti prosperity a budoucího rozvoje.

Makroekonomické okolí firmy je poměřováno pomocí ukazatelů míry růstu hrubého domácího produktu, změnou míry inflace, míry nezaměstnanosti a bilancí zahraničního obchodu. Tyto ukazatele na sebe vzájemně působí a změna jednoho z nich se následně projeví i na ostatních.

V teoretické části této práce se zaměřím na problematiku měření makroekonomických ukazatelů inflace, nezaměstnanosti, hrubého domácího produktu a bilance zahraničního obchodu.

Obsahem části praktické poté bude zpracování analýzy makroekonomických ukazatelů v České republice v období, kdy tyto ukazatele měly podmínky k jejich optimalizaci a nebyly ovlivňovány celosvětovou finanční a hospodářskou krizí. Poté se podrobně zaměřím na léta 2008 a 2009, ve kterých již i Česká republika začala pociťovat vliv hospodářské krize.

Na závěr porovnáám vývoj české ekonomiky s ekonomickým vývojem společnosti OHL ŽS, a.s. a navrhnou pro společnost možnosti na překonání negativních vlivů působících prostřednictvím makroekonomického okolí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 VYMEZENÍ POJMŮ

Úvodní kapitolu věnuji teoretickému vymezení hlavních pojmů, které dále budu využívat v této bakalářské práci. Jak již říká sám název bakalářské práce, jedná se o makroekonomické ukazatele, přesněji inflaci, nezaměstnanost, hrubý domácí produkt, saldo obchodní bilance. Tyto čtyři ukazatele jsou zahrnuty pod názvem magický čtyřúhelník. V rámci této kapitoly uvedu základní způsoby výpočtu těchto makroekonomických ukazatelů.

2.1 Inflace

2.1.1 Definice inflace

Inflace byla definována značným počtem ekonomů. Každá z těchto definic se od sebe mírně liší. Ale všechny se shodují v tom, že inflace je projevem nerovnováhy na trhu, jejímž vnějším znakem je růst cen. Ceny jednotlivých druhů zboží se v čase zvyšují, tedy dochází k růstu cenové hladiny (samozřejmě je též možné, že dochází ke snižování cenové hladiny, tudíž k deflaci). Cenová hladina znamená zjednodušeně řečeno „průměrnou cenu zboží“. Růst agregátní cenové hladiny v čase (mezi dvěma sledovanými obdobími) se rovná inflaci. Snižování kupní síly peněžní jednotky - za peněžní jednotku si postupem času můžeme koupit méně zboží a služeb. [5][9]

Obecná formulace:

$$\pi_t = (P_t - P_{t-1}) / P_{t-1} * 100$$

π_t míra inflace v období (t)

P_t cenová hladina v období (t)

P_{t-1} cenová hladina v období (t-1) [1][13]

Pro měření inflace se využívá různých cenových indexů, které představují vážené průměry cen vybraných zboží a služeb. Mezi nejpoužívanější patří index spotřebitelských cen (CPI - consumer price index), který měří náklady tzv. tržního koše výrobků a služeb. Položkám je

přiřazena fixní váha, která odpovídá důležitosti v rozpočtech výdajů domácnosti. Deflátor hrubého domácího produktu (IPD - implicit price deflátor), který měří poměr nominálního a reálného HDP, využívá variabilní váhy a vychází z účtů národního produktu a důchodu. A dále také index cen výrobců (PPI - producer price index). PPI je založen na cenách komodit, zahrnujících ceny potravin, zpracovatelského a těžebního průmyslu. Fixní váhy jsou založeny na čistých dodávkách či prodejkách komodit. [5][13]

Inflaci v ČR počítá Český statistický úřad jako vážený průměr celkem 775 položek. Váhou je důležitost (významnost) položky na celkové spotřebě domácnosti. Jednotlivé položky souhrnně nazýváme spotřebitelský koš. Ze všech položek je 117 regulovaných.

Čistá inflace měří jen změnu cen v neregulované části spotřebitelského koše.

K měření inflace se používají různé cenové indexy, které představují vážené průměry cen vybraných zboží a služeb. Mezi nejpoužívanější patří index spotřebitelských cen (CPI – consumer price index), deflátor hrubého domácího produktu (IPD – implicit price deflátor) a index cen výrobců (PPI – producer price index). [5][15]

2.1.2 Druhy inflace

Základní rozdělení inflace je:

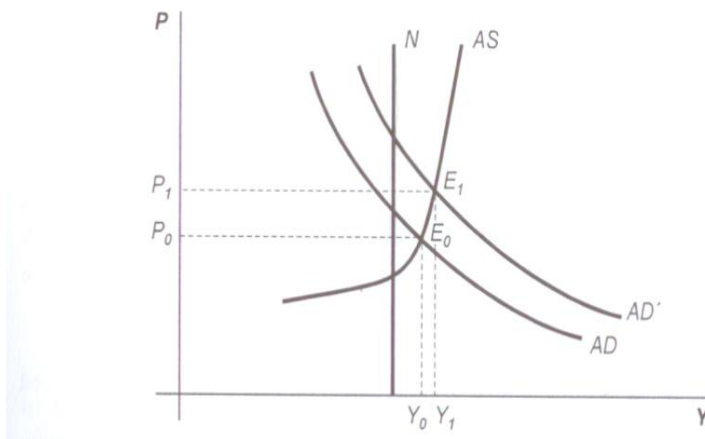
- **Mírná** - jednociferný roční růst míry inflace. Nevytváří vážnější potíže v ekonomice, je považována za přijatelnou.
- **Pádivá** - dvou až trojciferný roční růst míry inflace. Začíná vyvolávat vážnější potíže v ekonomice.
- **Hyperinflace** - více než trojciferný roční růst míry inflace. Vede k rozpadu peněžní soustavy. [9]

Podněty cenového růstu mohou vést jak ze strany poptávky, tak ze strany nabídky. Podle těchto impulzů rozdělujeme dále inflaci do dvou skupin:

- Poptávková inflace
- Nabídková inflace

- **Poptávková inflace (demand-pull inflation)** - vyplývá z nadměrného růstu agregátní poptávky a zastavením růstu potenciačního produktu. Faktory jejího růstu se nachází na poptávkové straně, kde může jít o zvýšení spotřeby, investic, státních výdajů a čistého exportu. Každá z těchto složek agregátní poptávky může vyvolat inflaci.

Poptávkové šoky vedou k růstu agregátní poptávky. To vyvolá růst cenové hladiny a růst produktu.

Obrázek 1: Poptávková inflace (Zdroj: [9])

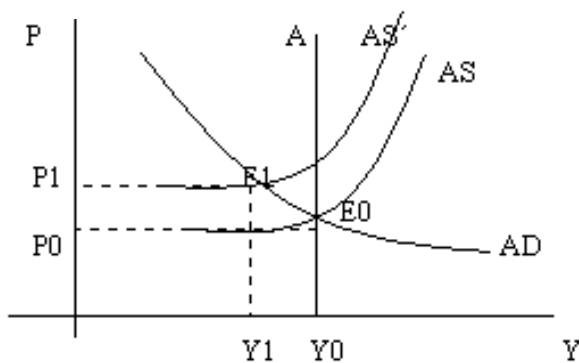
Z obrázku můžeme vyčíst, že agregátní poptávka (AD) se v rovnovážném bodě E_0 protíná s nabídkou (AS). Následně se agregátní poptávka zvýší a rovnovážný bod se z výchozího E_0 přesune do nového E_1 . Reálný produkt se změní jen minimálně, ale zvýší se cenová hladina. Inflace je v tomto případě tažena poptávkou. [9]

Z hlediska vládních výdajů lze za příčiny růstu agregátní poptávky považovat:

- úsilí trvaleji udržovat míru nezaměstnanosti pod přirozenou mírou nezaměstnanosti
- výrazné a trvalé vládní rozpočtové deficity, jež jsou kryty emisí peněz
- poptávková inflace je poháněná, buď nadměrnou expanzivní monetární politikou, nebo nadměrnou expanzivní fiskální politikou. [7]

- **Nabídková inflace (cost-pull inflation)** - jedná se zde o zvýšení nákladů, tzv. nákladový šok. Nejčastěji se jedná o zvýšení nákladů firem vyvolaný různými příčinami.
 - růstem nominálních mezd rychlejším než je růst produktivity práce, energií a surovin, ostatních služeb výrobních faktorů či míry zdanění
 - depreciací domácí měny, která zvyšuje relativní ceny dováženého zboží a služeb, a tím i agregátní cenovou hladinu
 - úsilím firem zvyšovat ceny jejich produkce a služeb
 - nedokonalá konkurence
 - politické události, které mohou např. vyvolat zdražení dovážených surovin a energetických zdrojů

Jde tedy o nepříznivé nabídkové šoky, které vedou k růstu nákladů firem, vedou ke zvýšení agregátní nákladové a cenové hladiny a mění křivku krátkodobé agregátní nabídky tak, že při dané cenové hladině dostáváme menší hodnoty produktu než před nepříznivým šokem.

Obrázek 2: Nabídková inflace (Zdroj: [9])

Na obrázku 2 můžeme pozorovat agregátní poptávku (AD) protínající nabídku (AS) v rovnovážném bodě E_0 . v tomto bodě jsou faktory plně využity. Následné zvýšení výrobních nákladů zmenší krátkodobou agregátní nabídku, poptávka je nezměněna. Nový rovnovážný

bod se zobrazí v bodě E_1 , reálný produkt je snížen na úroveň Y_1 a cenová hladina se zvýší na úroveň P_1 . Inlace je tlačena nabídkou.

Rozdělování inflace na poptávkovou a nabídkovou inflaci je relativní a podmíněné, vztahuje se hlavně k prvotním příčinám, které „odstartují“ růst cenové hladiny. V realitě se obvykle oba typy inflačních podnětů kombinují. [9]

Inlace vyrovnaná - ceny všech komodit a mezd se zvyšují stejnou měrou

Inlace nevyrovnaná - ceny komodit rostou různě, některé stoupají, jiné stagnují nebo klesají. Tato situace je častější než inflace vyrovnaná.

Inlace anticipovaná - ekonomické subjekty inflaci očekávají, zahrnou ji do všech svých připravovaných rozhodování. Ekonomické subjekty jsou schopné využít informací o vývoji cen v minulosti a na tomto základě tak předpovídají budoucí vývoj inflace.

Inlace neanticipovaná - inflaci způsobily faktory, které nikdo nebyl schopen předem předpokládat. [5]

2.1.3 Měření inflace

K výpočtu statistického měření inflace využíváme cenových indexů. Jako základ se používá koš spotřebních statků, které reprezentují běžnou spotřebu, kde cenová úroveň je srovnatelná ve dvou po sobě následujících obdobích. Míra inflace je mírou změny cenové hladiny (tj. cenové úrovně souhrnu v koši obsažených komodit). Pokud dojde k růstu cenové hladiny v následujícím období oproti výchozímu, dochází k inflaci. [6]

Mírou inflace lze zjistit pomocí vzorce, který znázorňuje procentní přírůstek indexu spotřebitelských cen:

$$\text{Míra inflace (rok } t) = \frac{\text{cenová hladina (rok } t) - \text{cenová hladina (rok } t-1)}{\text{cenová hladina (rok } t-1)} * 100$$

Vzorec vyjadřuje rozdíl cenového indexu běžného a základního období, který je vydělený cenovým indexem základního období, vynásobené stem. [5]

2.1.4 Důsledky inflace

Peněžní toky propojují celé hospodářství. Inflace, která narušuje jejich rovnováhu, svými důsledky zasahuje všechny části ekonomiky.

Přerozdělovací efekt inflace - nominální výše starobních důchodů, stipendií, úroků z obligací a podobných příjmů se nemění, ale jejich reálná kupní síla klesá.

Inflace negativně ovlivňuje mzdy a platy. Reálné mzdy v mírné inflaci obvykle rostou, ale za cválající inflace se prosazuje tendence k poklesu reálných mezd.

Inflace z pohledu věřitelů a dlužníků - čím vyšší je míra inflace nad nominální úrokovou mírou, tím klesá hodnota vkladů a půjček. Poté věřitelé ztrácejí a dlužníci získávají.

Sociální dopady inflace – působí na sociálně slabší skupinu obyvatel, jejich životní úroveň je závislá na peněžních důchodech (často fixních).

Vysoká úroveň inflace odrazuje odběratele a vede ke snížení poptávky. To způsobuje celkové snížení odbytu a tedy i reálného produktu.

Rovnováha ekonomiky a inflace

- 1) Mírná inflace posiluje agregátní poptávku úměrně růstu nabídky. Stimuluje tak výrobu a zaměstnanost. Pádívá inflace nominálně zvyšuje poptávku, reálně ji však snižuje, což může vyvolat pokles reálného produktu pod úroveň potencionálního, vyvolat recesi.
- 2) Inflace mění strukturu spotřeby, což vyvolává strukturální přesuny ve výrobě, které mohou narušit rovnováhu hospodářství.
- 3) Vyšší inflace v zemi oproti zahraničí posiluje při pevných měnových kursech dovozy, roste převaha nabídky nad poptávkou. Převaha zahraniční nabídky oslabuje podněty k ekonomickému růstu v zemi.
- 4) Nerovnoměrná tempa inflace vedou k výkyvům kursů, to se projeví v rostoucí nestabilitě všech toků, které spojují zemi se zahraničím. Jejich nestabilita může ohrozit ekonomickou rovnováhu země. [9]

2.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je závažný makroekonomický problém, který výrazně ovlivňuje hospodářskou politiku. [5]

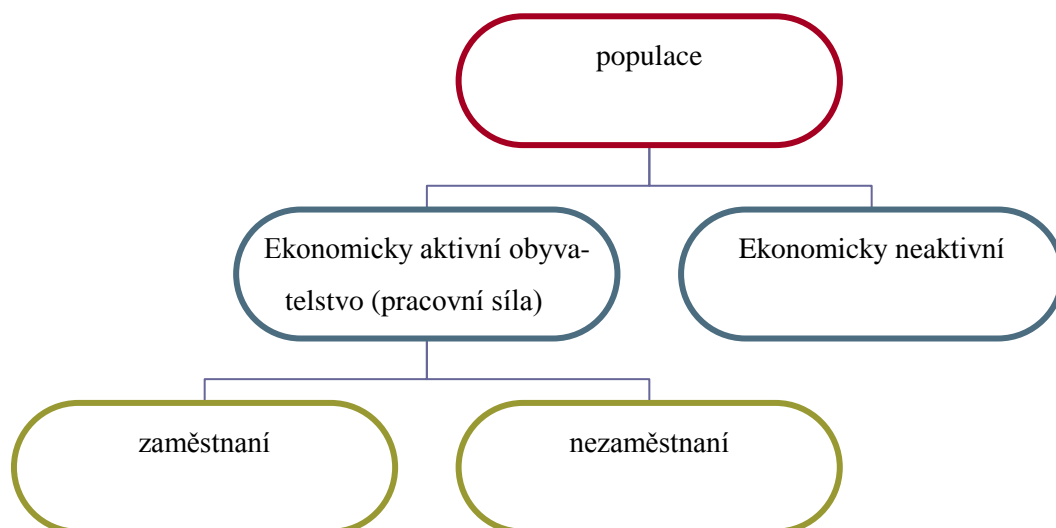
Trh práce – jako výrobní faktor se zde prodává práce. Tento trh je charakterizován poptávkou a nabídkou po práci. Ekonomie se na trhu práce snaží porozumět nezaměstnanosti a výši mezd. [14]

Poptávka po práci – firmy poptávají potenciální zaměstnance, jejich práci.

Nabídka práce – nabídku práce tvoří domácnosti, které firmám nabízejí svou práci. [11]

2.2.1 Definice nezaměstnanosti

Populaci lze rozdělit na ekonomicky aktivní obyvatelstvo – zaměstnané a nezaměstnané a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.

Obrázek 3: populace podle ekonomické aktivity (Zdroj: [5])

Nezaměstnaný podle ILO – osoba, která je schopna pracovat, chce pracovat, aktivně hledá práci a přesto je bez práce. [5]

Nezaměstnaný v ČR – osoba, která dosáhla 15 let a více a v daném období souběžně splňuje podmínky:

- Není zaměstnaná
- Aktivně hledá práci
- Je připravena k nástupu do práce (do 14 dnů)

Pokud osoba splňuje některou z těchto podmínek, pak je buď nezaměstnaná, nebo ekonomicky neaktivní.

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo – osoby, které nejsou zaměstnány, nejsou ekonomicky aktivní, např. děti předškolního věku, osoby navštěvující vzdělávací zařízení, starobní důchodci, osoby invalidní či dlouhodobě nemocné. [9]

Míra nezaměstnanosti – procentuální podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle neboli ekonomicky aktivním obyvatelstvu.

$$u = \frac{\text{Počet nezaměstnaných (U)}}{\text{Pracovní síla (L)}} * 100$$

u míra nezaměstnanosti

U ... počet nezaměstnaných osob

L ... počet pracovních sil, neboli zaměstnané osoby (E) a nezaměstnané osoby (U) [5]

I když je míra nezaměstnanosti neměnná na úrovni přirozené míry, dochází k neustálému pohybu osob mezi zaměstnaností a nezaměstnaností, trh práce je v permanentním pohybu. [9]

Přirozená míra nezaměstnanosti je také označována jako stabilní míra nezaměstnanosti a ekonomika k ní směřuje v dlouhodobém období. Tato hodnota se mění v závislosti na kolísání míry ztráty zaměstnání a mírou nově nalezeného pracovního místa.

Pokud se vláda snaží o snížení přirozené míry nezaměstnanosti, musí přijmout opatření, která budou napomáhat občanům zvýšit úspěšnost nově nalezených pracovních míst a zároveň snížit míru ztráty pracovního místa.

Dále se zjišťují také specifické míry nezaměstnanosti, které popisují nezaměstnanost podle věkové či jiné struktury obyvatelstva. [11]

2.2.2 Typy nezaměstnanosti

Obvykle se uvádějí tři základní typy: frikční, strukturální a cyklická.

Frikční nezaměstnanost – dočasná nezaměstnanost. Lidé opustí své zaměstnání za účelem jeho změny, nebo zániku firmy, ve které pracují, absolventi škol teprve hledají, ale tito lidé zpravidla nezůstávají bez práce delší období.

Sezónní nezaměstnanost, druh nezaměstnanosti, který zařazujeme mezi frikční nezaměstnanost. Jedná se o nezaměstnanost následkem sezónní fluktuace poptávky po práci. Projevuje se v odvětvích jako je stavebnictví, zemědělství, ale také v dalších odvětvích, která jsou silně závislá na sezónní fluktuaci.

Strukturální nezaměstnanost – nezaměstnanost v určitých odvětvích, povoláních či oblastech. Poptávka po práci se v této situaci snižuje rychleji než nabídka. Tento druh nezaměstnanosti trvá obvykle déle než frikční, pracovník musí nejprve získat rekvalifikaci nebo změnit místo bydliště.

Důležitou mírou nezaměstnanosti je NAIRU – míra nezaměstnanosti neakcelerující inflaci. Předpokládá, že existuje míra nezaměstnanosti, která je slučitelná se stabilní inflací.

Cyklická nezaměstnanost – vyplývá ze všeobecné recese hospodářství. Je spojena s klesající fází hospodářského cyklu. Tento typ je také nazýván nezaměstnanost z nedostatečné poptávky. Počet lidí hledajících práci převyšuje počet volných míst. Snížení tohoto typu nezaměstnanosti je jedním z hlavních cílů makroekonomické politiky. [5][8][9][11]

Nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná

Dobrovolná nezaměstnanost vzniká, pokud zaměstnanec není schopen akceptovat svoje dosavadní mzdové ohodnocení či pracovní podmínky. [2]

Nedobrovolná nezaměstnanost poté vzniká, pokud je nezaměstnaná osoba ochotna přijmout práci za daných podmínek, ale přesto takovou práci nemůže najít.

- Nezaměstnanost při pružných mzdách
- Nezaměstnanost při nepružných mzdách [5]

Doba trvání nezaměstnanosti – průměrná doba, po kterou je daná osoba nezaměstnaná. Čím déle je tato doba prodlužována, tím více má negativních důsledků, mezi které patří i úroveň přirozené míry nezaměstnanosti.

Frekvence nezaměstnanosti – průměrné číslo, které udává počet období, kdy byla daná osoba nezaměstnaná v určitém časovém úseku (např. po 3 letech, po 7 letech). Frekvence je závislá na výkyvech agregátní poptávky po zboží a službách, odkud je odvozena také poptávka po práci. [9]

Náklady nezaměstnanosti

Nezaměstnanost zatěžuje náklady každého z nás. Na nezaměstnané, kteří dostávají státní podporu v nezaměstnanosti a na zaměstnané skrze platby pojištění v nezaměstnanosti.

- Ztráta agregátního výstupu a důchodu – ztráta možného výstupu, který by nezaměstnaní vyprodukovali, kdyby pracovali.
- Znehodnocení lidského kapitálu – delší nezaměstnanost přispívá ke ztrátě rozvíjených schopností a tím se snižuje hodnota lidského kapitálu.
- Zvýšení kriminality
- Ztráta lidské důstojnosti [5]

Přínosy nezaměstnanosti

- Lidé nemusí přijmout první zaměstnání, které je jim nabídnuto
- Firmy mohou vybírat z většího počtu uchazečů
- Při možnosti změny zaměstnání je snazší zavádět nové technologie

Přínosy nezaměstnanosti znamenají lepší alokaci zdrojů a zlepšují tak efektivnost celé ekonomiky. [5]

2.3 Hrubý domácí produkt

2.3.1 Definice hrubého domácího produktu

Hrubý domácí produkt (HDP, anglicky GNP – Gross domestic product) vyjadřuje souhrn hodnot veškerých finálních statků (peněžních hodnot statků a služeb) v určité ekonomice za určité období. [5]

Je nutné rozlišit:

- Finální statky – spotřební zboží, investiční statky a exportované zboží.
- Meziprodukty – vstupy podniků, které se jednorázově spotřebovávají nebo dále zpracovávají. [11]

HDP zahrnuje statky a služby vyrobené na území, a to bez ohledu na to, zda jsou vyrobeny rezidentem nebo nerezidentem.

- Rezident – má sídlo v dané zemi, ale svou činnost může provádět jak doma, tak i v zahraničí
- Nerezident – nemá sídlo v tuzemsku a svou činnost může provádět doma nebo v zahraničí.

Rozhodující v otázce zařazení statků a služeb do HDP je místo výroby, nutná výroba na území daného státu. [7]

Růst domácího produktu znamená zvyšování množství vyráběných statků a zlepšování kvality statků. Zvyšuje se tím také užitek pro spotřebitele.

Ukazatel HDP se využívá k určování výkonnosti ekonomiky států. V rámci mezinárodního srovnávání ekonomik jednotlivých států se též využívá HDP na obyvatele. [15]

2.3.2 Měření HDP

HDP oceňuje finální statky a služby jejich cenami. K ocenění produktu lze použít cen z různých období.

Základní způsoby měření HDP:

- Nominální HDP

- Reálné HDP

Nominální hrubý domácí produkt:

Statky a služby oceněné podle aktuálních tržních cen (běžné ceny) probíhajícího období, zobrazují nominální produkt. Změny nominálního produktu odrážejí změny ve vývoji vyrobeného zboží a změny cen. [11]

Reálný hrubý domácí produkt:

Pro výpočet reálného produktu se zavádí tzv. stálé ceny, ceny zavedené pro základní, referenční období. Reálný produkt se využívá pro zobrazení produktu očištěného o vliv změn cenové hladiny (inflace). K zjištění reálného růstu domácího produktu se vyjádří domácí produkt běžného roku ve stálých cenách a pak se porovná s domácím produktem let minulých. [3][11]

Rozdíl mezi reálným a nominálním HDP v letech je zapříčiněn změnou cen. Pouze u výchozího roku jsou data u reálného a nominálního HDP totožná. Nominální růst domácího produktu zobrazuje růst produkce i cen. Reálný růst domácího produktu již odráží pouze růst produkce, velkou část HDP představuje spotřeba. [3][10]

Měření domácího produktu zahrnuje pouze nově vyrobené statky. Nelze zde zahrnout prodej statků dlouhodobé životnosti (např. ojeté auto, starší dům, starožitnost, apod.).

Hodnota ojetého automobilu se nezahrnuje do HDP, hodnota služby autobazaru ale zahrnuje. [3]

2.3.3 Metody výpočtu HDP

K výpočtu HDP se využívají tři metody:

- Výdajová metoda
- Výrobní metoda
- Důchodová metoda

Výdajová metoda

Výdajová, neboli spotřební metoda sčítá veškeré výdaje vynaložené na nákup finálních statků a služeb.

$$\text{HDP} = C + I + G + \text{NX}$$

Finální statky a služby:

- Výdaje domácností na spotřebu (C) – výdaje domácností na spotřebu zahrnují výdaje na statky krátkodobé spotřeby (potraviny, oblečení, kosmetika), statky dlouhodobé spotřeby (auta, televizory, lednička) a služby (vzdělání, doprava)
- Výdaje na investice (I) – jedná se o výdaje reálných investic, které zvyšují zásobu kapitálu. Tento druh výdajů nezahrnuje finanční investice (nákup cenných papírů, atd.). Zařazujeme zde investice do fixního kapitálu (což jsou výdaje na nové závody, stroje a vybavení, pro něž je charakteristické opotřebení v průběhu procesu) a investice do zásob (což jsou změny v zásobách finálních statků, které jsou určeny na prodej a zásoby materiálu či další použití).
- Výdaje vlády na nákupy výrobků a služeb (G) – zahrnují vládní nákupy statků a služeb a výdaje na transfery. U vládních nákupů vláda za své výdaje dostává protihodnotu (výdaje na školství, zdravotnictví, obranu, platy státních zaměstnanců, investiční výdaje vlády jako jsou výdaje na stavbu železnic, dálnic, atd.). Lze započítat k ostatním výdajům HDP.

Transfery se nevyznačují protihodnotou a zahrnují podporu v nezaměstnanosti, sociální dávky, důchody. Nezapočítávají se do celkových výdajů pro výpočet HDP.

- Čistý export (NX) – od celkového exportu (X) odečteme import (M). Export zahrnuje statky a služby prodávané do zahraničí. Zahraniční subjekty spotřebovávají statky a služby vyrobené na daném území, zvyšují tak HDP daného území a ne HDP daného zahraničního státu. Import představuje statky a služby vyrobené v zahraničí, tudíž je nutné jej při výpočtu HDP odečíst. [7]

Výrobní metoda

Výrobní, neboli odvětvová metoda vyjadřuje produkt jako sumu přidaných hodnot v jednotlivých hospodářských odvětvích – primární (zemědělství, těžba nerostů), sekundární (zpracovatelská odvětví, průmysl, stavebnictví) a terciární sektor (služby).

[11]

Hrubý domácí produkt získáme součtem přidaných hodnot na jednotlivých stupních výroby. Hrubý domácí produkt je ale vyjádřen v tržních cenách, proto by se správně měly připočíst i nepřímé daně. [7]

Důchodová metoda

V ekonomice je přidaná hodnota zdrojem důchodů za použití výrobních faktorů, které jsou použity při výrobě statků a služeb.

HDP zjistíme pomocí důchodové, neboli nákladové metody sečtením:

- Mzdy a platy (včetně nákladů na zaměstnance), renty, důchody ze sebezaměstnání, úroky, zisky, znehodnocení kapitálu a nepřímé daně zmenšené o dotace. [6][8]

Při použití výše uvedených metod, musí vždy při výpočtu HDP získat totožný výsledek.

Pomineme-li krátkodobé fluktuace způsobené fázemi hospodářského cyklu, většina vyspělých ekonomik vykazuje dlouhodobý a stabilní nárůst reálného HDP a životní úrovně. Tento proces se nazývá hospodářský růst. [6]

Potenciální HDP – maximální udržitelná úroveň výstupu, které je ekonomika schopna dosáhnout. Pokud se hospodářství nachází na úrovni potenciálního HDP, dochází k vysoké míře využití pracovní síly i kapitálu. Výstup pod úrovní potenciálního HDP vede k vysoké míře nezaměstnanosti - aktuální hospodářská krize. [7]

2.4 Bilance zahraničního obchodu

2.4.1 Platební bilance

Platební bilance vyjadřuje peněžní hodnotu všech ekonomických transakcí mezi subjekty národní ekonomiky a mezinárodním okolím v průběhu daného období, zpravidla za kalendářní rok. Domácími subjekty označujeme fyzické osoby, které sídlí v dané zemi, a právnické subjekty, jejichž ekonomické zázemí se nachází v zemi.

Transakce platební bilance se skládají z vývozu a dovozu statků a služeb, pohybu investičních zdrojů, darů a přesunů peněžních prostředků, případně zlata.

Platební bilance má podobu účtu, na kterém jsou zaznamenávány kreditní a debetní položky. Tato podoba platební bilance je označována jako vertikální struktura členění. [5][8]

Základní horizontální struktura platební bilance dle ČNB:

1. Běžný účet - zahrnuje veškeré současné příjmy a výdaje (vývozy a dovozy statků a služeb, příjmy z investic v zahraničí a transfery). Je nejpoužívanější dílčí bilancí platební bilance. Běžný účet vyjadřuje čistý příjem země z mezinárodní směny.

- a) Obchodní bilance – vývoz a dovoz zboží. Je měřena dvěma způsoby - metodou „fob“ (free of board), což znamená, že jsou zde vyjádřeny hodnoty zboží bez nákladů na transport a pojištění na hranice vyvázející země. Tato metoda umísťuje náklady do bilance služeb. Dále metodou „cif“ (cost instance freight transport), která tyto náklady zahrnuje. Tyto náklady metoda „cif“ zobrazuje do obchodní bilance. [5][10]
- b) Bilance služeb – vývoz a dovoz služeb (turistika, doprava, bankovní, pojišťovací služby)
- c) Bilance výnosů – příjmy a výdaje související se zahraničními investicemi (úroky, dividendy, reinvestované zisky), převody pracovních příjmů (příjmy tuzemcům ze zaměstnání v zahraničí a cizozemcům ze zaměstnání v naší zemi).
- d) Běžné převody transferů – transakce, jež nevedou ke vzniku závazků či pohledávek ve vztahu k zahraničí. Pohyby zboží a peněz bez protihodnoty (příspěvky mezinárodních organizací, peníze posílané zahraničními dělníky domů, dědic-

tví, atd.). Ve statistikách jsou členěny jako transfery státní a soukromé.
[5][10][17]

2. Kapitálový účet – propojuje investiční toky mezi zeměmi. Příjmy a výdaje spojené s kapitálovými transfery v důsledku migrace obyvatelstva, promíjením dluhů, vlastnickými právy k základním prostředkům, převody nefinančních hmotných aktiv (půda - pozemky pro zastupitelské úřady) a nehmotných práv (licence, patenty, autorská práva).
[9][10][14]

3. Finanční účet - transakce spojené se vznikem, zánikem a změnou vlastnictví finančních aktiv a pasiv vlády, bankovní a podnikové sféry a ostatních subjektů ve vztahu k zahraničí. Informace o finančních tocích - přímé investice, portfoliové investice majetkového a dluhového charakteru, ostatní investice z krátkodobého i dlouhodobého hlediska.

- a) Přímé investice - nákupy (prodeje) cenných papírů, které dávají právo na rozhodování o využití vyvezeného kapitálu (jedná se zejména o akcie).
- b) Portfoliové investice - účtuje pohyb cenných papírů, bez ohledu na rozhodování.
- c) Ostatní investice - půjčky a úvěry státního finančního a nefinančního sektoru ekonomiky.

4. Saldo chyb a opomenutí – odchylky zapříčiněné neúplností informací o zahraničním obchodu

5. Změna devizových rezerv - bilance spjata se zásobami peněz a deviz. Přebytek navyšuje kategorii zásob - devizové rezervy, nedostatek naopak. [5][9]

Kreditní položka

za takovou položku se považuje transakce, která vede k přísunu peněžních prostředků do země (např. vývozy).

Debetní položka

taková transakce, která vede k odsunu peněžních prostředků ze země do okolního světa (např. dovozy).

Vývoz

hodnota zboží odeslaná do zahraničí, za účelem jeho trvalého či dočasného ponechání za hranicemi státu. Celkový vývoz se skládá z odeslaného zboží do států EU a vývozu do třetích zemí.

Dovoz

hodnota zboží přijatá ze zahraničí, za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v tuzemsku. Celkový dovoz se skládá z přijatého zboží ze států EU a dovozu ze třetích zemí. [18]

Platební bilance je souhrn ekonomických transakcí se zahraničím za určité časové období. Vývoj běžného účtu je klíčovým ukazatelem vnější rovnováhy.

Mezinárodně srovnatelná metodologie vykazování údajů v platební bilanci a odvozených ukazatelů je stanovena manuálem Mezinárodního měnového fondu.

Platební bilance ze zásady podvojného účetnictví jako celek musí vždy vykazat nulový závěrečný zůstatek, a to proto, že co se koupí, musí se zaplatit, nebo se musí zadlužit. Tedy součet salda běžného účtu, salda kapitálového účtu, statistických diskrepancí a oficiálního vyrovnání (tzn. formální celkový zůstatek bilance) se musí rovnat nule. Po rozboru jednotlivých finančních toků se určuje, zda vznikl přebytek nebo deficit platební bilance.[5]

Salda platební bilance

vnější ekonomická rovnováha využívá k analýze různá salda platební bilance, která zahrnují určité účty. Mezi často používaná patří:

- Saldo obchodní bilance
- Saldo výkonové bilance
- Saldo běžného účtu
- Saldo základní bilance
- Saldo maximální likvidity

Pokud jsou příjmy vyšší než výdaje, jedná se o aktivní saldo platební bilance, jehož důsledkem je přebytek.

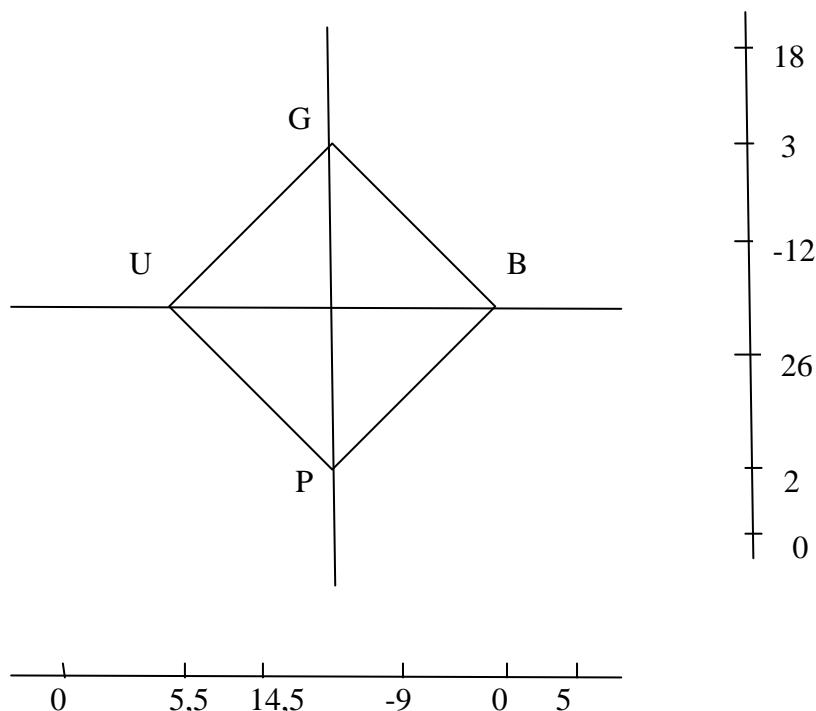
Jsou-li však příjmy nižší než výdaje, dochází k pasivnímu saldu, které vytváří schodek.

Výkaz platební bilance sestavuje ČNB dle pravidel Mezinárodního měnového fondu. [14]

Existují nástroje, které ustanovují rovnováhu nebo dosahují přebytku:

- Snížení dovozů zavedením restriktivních opatření (cla, kvóty). Země, které cla a kvóty zavádějí, se ale vystavují nebezpečí nesympatií ostatních zemí.
- Znehodnocení vlastní měny, které vede k inflaci.
- Devizová politika, centrální banka může využít svých nástrojů k oslabení kurzu měny. [3][14]

2.5 Magický čtyřúhelník

Obrázek 4: Magický čtyřúhelník (vlastní zpracování ze zdroje [4])

Magický čtyřúhelník zobrazuje grafické vyjádření úspěšnosti stabilizační makroekonomické politiky státu. Znázorňuje souběh čtyř makroekonomických ukazatelů, růstu HDP (G), míry inflace (r), míry nezaměstnanosti (u), platební bilance (B). Na jednotlivé přímky osového kříže se nanášejí hodnoty daných ukazatelů v procentech. Optimální hodnoty jsou stanoveny: $G=3$; $P=2$; $B=0$; $U=5,5$

Tvar čtyřúhelníku ukazuje úspěšnost vlády v jednotlivých makroekonomických oblastech. Vyšší procento tempa růstu reálného produktu poukazuje na úspěšnější plnění příslušného cíle vlády. U roční míry inflace se naopak stát snaží o dosažení nižších hodnot. [4]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALÝZA MAKROEKONOMICKÉHO VÝVOJE V ČR

V následující části bych ráda analyzovala ekonomickou výkonnost a makroekonomickou stabilitu v České republice v období let 2003-2007. A následně období 2008-2009, které se vyznačuje nástupem finanční a hospodářské krize. Tato situace výrazným způsobem ovlivnila vývoj makroekonomických ukazatelů v České republice.

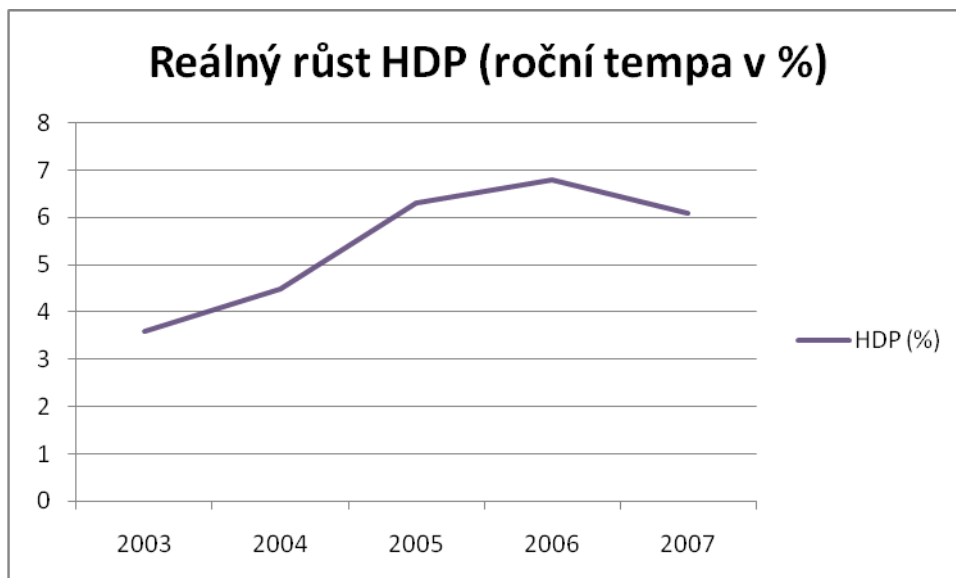
3.1 Vývoj makroekonomického prostředí v ČR v období let 2003-2007

Hospodářský růst české ekonomiky v letech 2003 a 2004 probíhal pozvolným tempem. Avšak v následujícím období let 2005-2007 přinesl ekonomicky nejpříznivější výsledky české ekonomiky od jejího vzniku. Oproti předchozím letům výrazně posílil a vytvořil dobré podmínky pro příchod světové hospodářské krize, která začala na českou ekonomiku působit v závěru roku 2008. [12][17]

	2003	2004	2005	2006	2007
HDP (%)	3,6	4,5	6,3	6,8	6,1

Tabulka 1 - Reálný růst HDP v ČR v letech 2003-2007 (vlastní zpracování ze zdroje: [15])

Vývoj české ekonomiky z hlediska ekonomické výkonnosti v analyzovaném období vykazuje nadprůměrný růst. Optimální růst HDP byl ekonomy stanoven na 3%/p.a.. Česká republika dosáhla v období před nástupem hospodářské krize dvakrát rychlejšího tempa růstu ekonomické výkonnosti než ostatní státy evropské unie. K výraznému zrychlení ekonomiky došlo v období mezi lety 2005-2007, kdy HDP dosahovalo ročně nad hranici 6%. Zvyšování ekonomického výkonu bylo propojeno s růstem zaměstnanosti, spotřebou domácností, zahraničním obchodem, zvyšováním a snižováním cen vývozu a dovozu služeb a zboží, které je propojeno s posilováním české měny. [12]

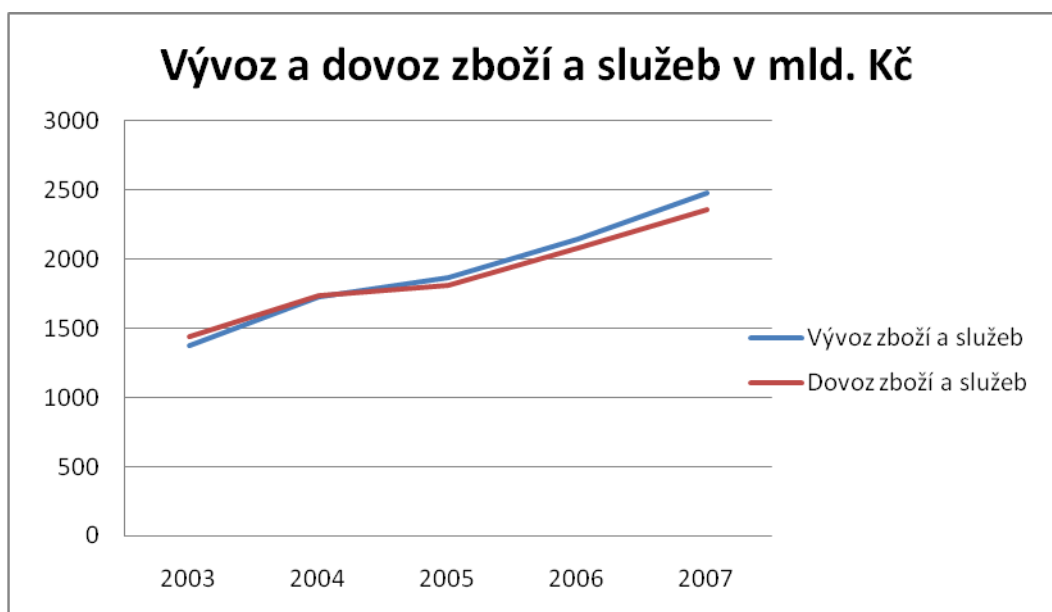
Graf č. 1 - Reálný růst HDP v ČR v letech 2003 – 2007 (vlastní zpracování ze zdroje [15])

V roce 2003 vzrůstový trend HDP byl zajištěn zvýšenými výdaji domácností na konečnou spotřebu, které se zvýšily o 5,5%. Domácnosti v tomto roce měly více výdajů v návaznosti na zvýšení důchodů, a také zvýšeným zájmem o nákupy na úvěr. V následujícím roce 2004 došlo k výraznějšímu růstu HDP (o 4%). V tomto roce byly výsledky hospodaření České republiky ovlivněny vstupem do EU, v jejímž důsledku došlo ke změně podmínek fungování ekonomiky. Ekonomický růst byl pozitivně ovlivněn vývojem zahraničního obchodu, kdy v druhé polovině roku dochází k rychlejšímu vývozu než dovozu. Dovozní ceny vzrostly, ale u cen vývozních došlo k růstu dvojnásobnému oproti dovozním. Nejvýrazněji rostly ceny nerostných paliv a kovů (například železa, oceli, šrotu).

V roce 2005 hlavním zdrojem zlepšení ekonomické výkonnosti se stal vývoj salda zahraničního obchodu, zlepšení exportní výkonnosti ekonomiky. V tomto období začal výrazně posilovat kurz české koruny vůči euru, což působí na snižování vývozních cen zboží a služeb. V roce 2006 vývoj ekonomiky byl podobný roku předcházejícímu, kdy se HDP pohybovalo nad hranicí 6%. Tento vývoj byl způsoben především výdaji na konečnou spotřebu, tvorbou hrubého kapitálu či zvýšením stavu zásob. Na vývoj cen zahraničního obchodu měla vliv síla české měny vůči euru a americkému dolaru. Oproti roku 2005 docházelo ke snižování indexu, který byl zároveň zvyšován růstem cen energií v souladu s vývojem na světových trzích. Tempo růstu vývozu si udrželo stále stejně vysokou úroveň. V roce 2007 byl růst ekonomické výkonnosti propojen s růstem zaměstnanosti, docházelo k růstu tvorby

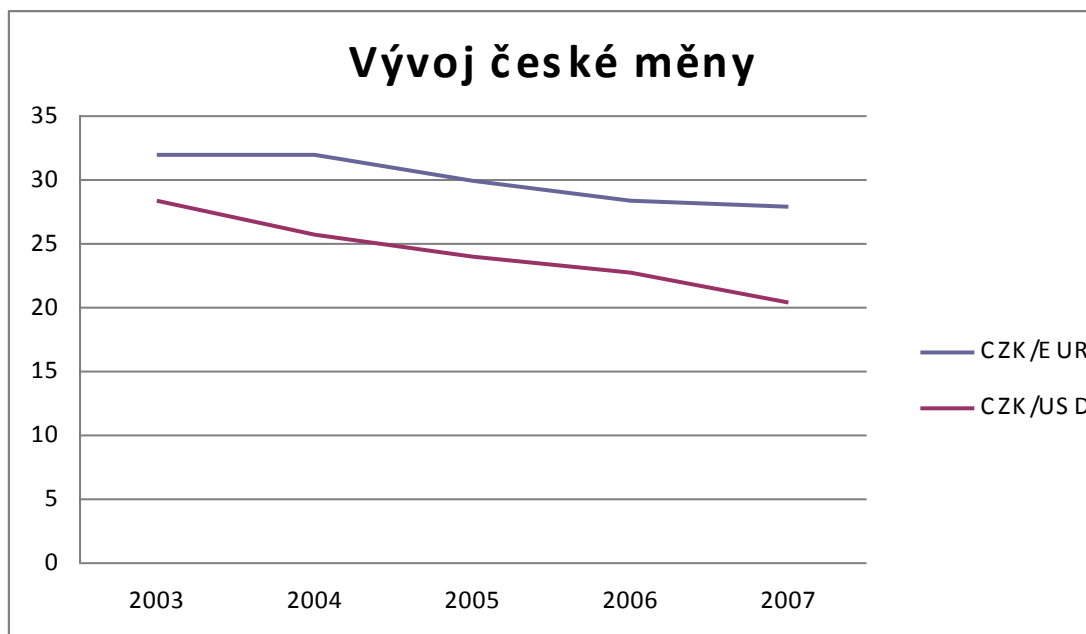
hrubého fixního kapitálu a spotřeby domácností, mírně přispěl k vývoji HDP i čistý vývoz. [15][17]

Příznivý hospodářský růst let 2003-2007 výrazně posílil nabídku a poptávku po českých statcích a službách. Makroekonomická rovnováha nedostála žádného zhoršujícího se efektu, obchodní bilance se dostala do přebytku a následně i schodek veřejných financí se snížil. Celková situace na trhu se výrazně zlepšila. [12]

Graf č. 2 - Vývoz a dovoz zboží a služeb ČR (vlastní zpracování ze zdroje: [17])

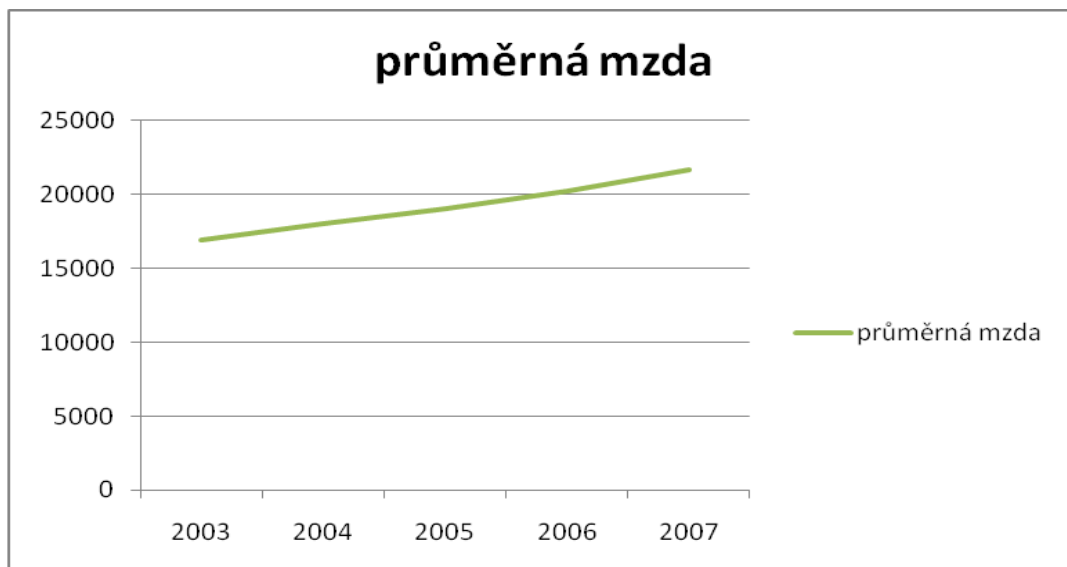
Od roku 2005 dochází k převyšování vývozu nad dovozem, díky tendenci rostoucího významu zahraničního obchodu, který se pro Českou republiku stal snazší po vstupu do Evropské Unie. Vyšší vývoz z republiky zajišťuje přebytky obchodní bilance. Omezením dovozů se zlepšila vnější ekonomická rovnováha státu. [16]

Graf č. 3 - Vývoj kurzu české měny v letech 2003 - 2007 (vlastní zpracování ze zdroje[15])

Vývoj české koruny má pro zahraniční obchod velký význam. Pokud se kurz měny udržuje zejména vůči hlavním obchodovatelným měnám euru a americkému dolaru v přijatelném poměru, dochází k příznivému vývoji české ekonomiky. Volatilita kurzu měny působí přímo na míru inflace a HDP, které následně nepřímo působí na zaměstnanost. Vývoj české měny v zahraničním obchodu ovlivňuje stránku vývozu a dovozu. Při posilování kurzu koruny dochází k negativnímu vlivu, zejména na vývoz, kdy dochází ke snižování cen za české zboží a služby. Do roku 2006 síla české měny byla výrazná. Vývoj, který můžeme vidět v grafu 3 je pro obě zahraniční měny téměř totožný. Po roce 2006 česká měna začíná výrazně oslabovat, což je méně pozitivní jev pro české firmy obchodující se zahraničím.

Jak již bylo výše uvedeno, na ekonomickou výkonnost značně působí množství výdajů, které domácnosti uvolní ke konečné spotřebě. Spotřeba domácností přímo souvisí s vyšší disponibilních důchodů. Tedy čím vyšší jsou důchody domácností, tím více také domácnosti spotřebovávají, a díky pocitu větší jistoty více využívají nákupů na úvěr. Průměrná mzda v České republice má rostoucí tendenci a během pěti sledovaných let se zvýšila o 4775 Kč na částku 21692 Kč. [15]

Graf č. 4 - Vývoj průměrné mzdy v ČR v letech 2003 – 2007 (vlastní zpracování ze zdroje [15])

Míra nezaměstnanosti přechází postupně z poměrně vysokých hodnot (7,8% v roce 2003) k optimální míře nezaměstnanosti (5,3% v roce 2007).

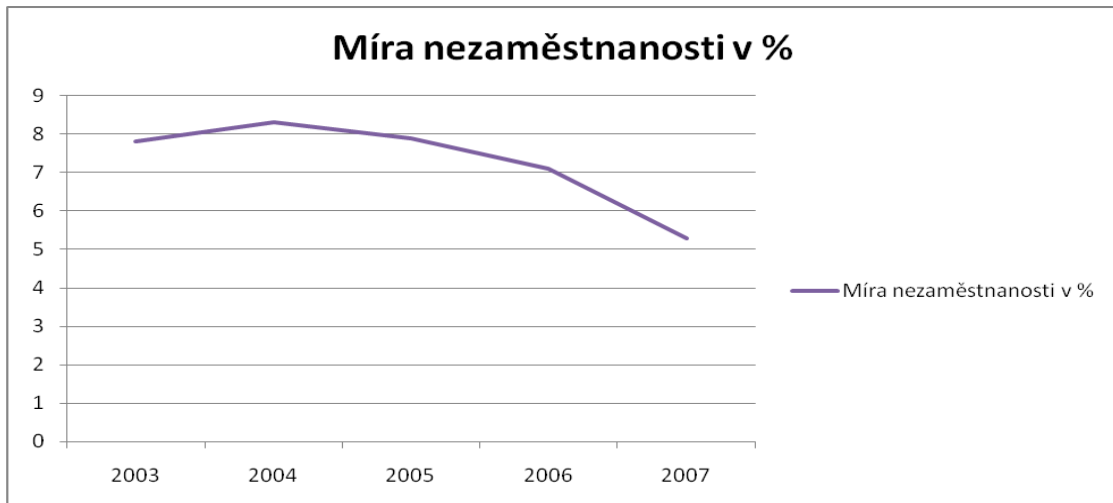
	2003	2004	2005	2006	2007
Míra nezaměstnanosti v	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3

Tabulka 2 - Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2003-2007 (vlastní zpracování ze zdroje [15])

Česká republika patří mezi země se značnou mírou dlouhodobě nezaměstnaných. Počet dlouhodobě nezaměstnaných osob převyšuje polovinu celkové nezaměstnanosti. Převážná část nezaměstnaných osob jsou lidé se základním vzděláním nebo středním vzděláním bez maturity (průměrně 70% všech nezaměstnaných). Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazují již tradičně vysokoškolsky vzdělaní lidé (průměrně 2%)

Nezaměstnanost se v České republice postupně snižuje (graf č. 5) již od roku 2004 v návaznosti na posilování ekonomické prosperity. Dochází k zvyšující se poptávce po pracovní síle v důsledku rychle se zvyšujícího růstu české ekonomiky. Následné-

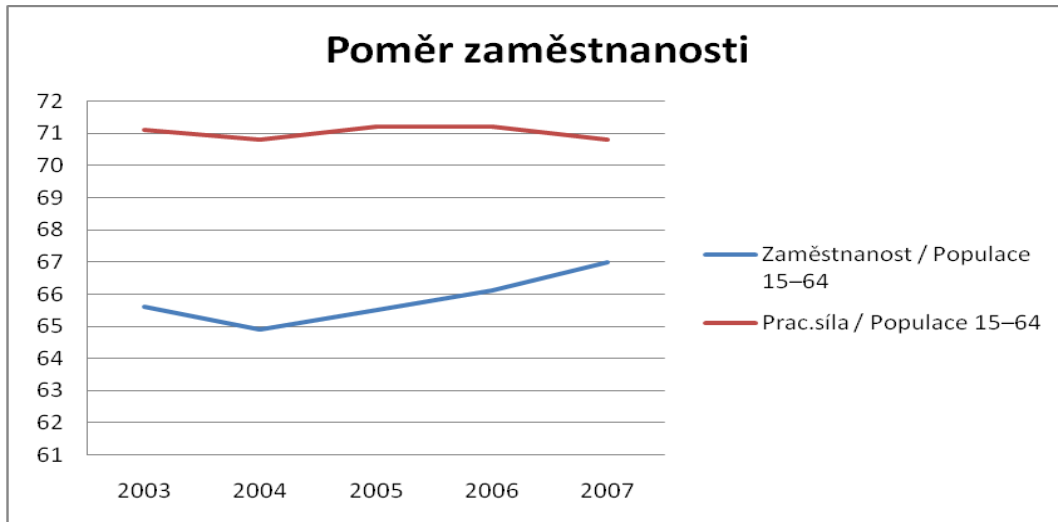
mu zvyšování zaměstnanosti, k tvorbě nových pracovních míst, a hlavně k poklesu nezaměstnanosti. Růst nominálních i reálných mezd začal zrychlovat.

Graf č. 5 - Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2003 – 2007 (vlastní zpracování zdroj [16])

Za rok 2004 se míra nezaměstnanosti zvýšila meziročně o 0,5%, došlo k zvýšení počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob. Následující rok došlo k pozitivní změně, kdy se začala zvyšovat zaměstnanost, a to i ve skupině dlouhodobě nezaměstnaných. Obecná míra nezaměstnanosti tedy v roce 2005 dosáhla 7,8%, což je o 0,4% méně než v roce předchozím. Tendence snižování nezaměstnanosti pokračuje až do roku 2007, kdy dosáhla tato míra desetiletého minima, 5,3%.

V grafu č. 6 je znázorněn rozdíl mezi počtem osob České republiky, které jsou schopny stát se pracovní silou a skutečným počtem zaměstnaných osob.

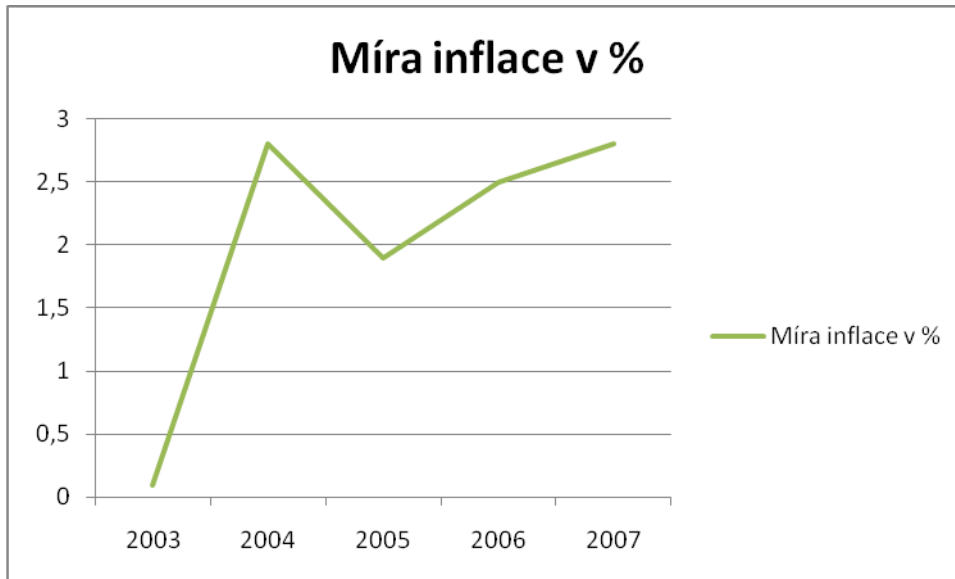
Graf č. 6 - Poměr zaměstnanosti v ČR v letech 2003 - 2007 (vlastní zpracování zdroj [15])

Míra inflace v České republice v období let 2003 - 2007 zaznamenala hodnoty pohybující se blízkosti optimálního bodu 2%, s výjimkou roku 2003.

	2003	2004	2005	2006	2007
Míra inflace v %	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8

Tabulka 3 - Vývoj míry inflace v ČR v letech 2003-2007 (vlastní zpracování zdroj [15])

V roce 2003 byla inflace značně pod cílovým pásmem. Vliv na nízkou míru inflace měla zejména nízká poptávka ze zahraničí, oslabený cenový růst a také pokles kurzu koruny vůči euru. Po zásahu státu úpravou nepřímých daní (zvýšení spotřební daně a pohyby sazeb DPH) míra inflace v roce 2004 pozvolna rostla až do cílového pásma. Kurz koruny začal posilovat vůči americkému dolaru, to způsobilo zlevnění cen dovozů a částečné utlumení vlivu zvyšujících se cen energetických surovin na inflaci, která si následně mohla udržet svou nízkou úroveň. I přes tendenci posilování kurzu koruny nedošlo ke zpomalení růstu vývozu, který byl pozitivně ovlivněn vstupem České republiky do EU.

Graf č. 7 - Míra inflace v ČR v letech 2003 – 2007 (vlastní zpracování zdroj [15])

I v následujícím období si míra inflace udržuje hodnotu v blízkosti cílového pásma. V roce 2006 mírně vzrostla a tuto tendenci si udržela i pár následujících měsíců. Tendence stability byla zapříčiněna vlivem zpomalení meziročního růstu regulovaných cen. Regulované ceny byly ovlivňovány vývojem spotřebitelských cen, které se velkou měrou podílely na celkové inflaci. Pevnější kurz koruny k euru zlevnil ceny dovážených komodit a tím udržoval nízkou míru inflace.

V roce 2007 se nadále inflace mírně zvýšila vlivem růstu spotřebitelských cen, cen potravin a regulovaných cen. Posilující kurz české koruny zlevnil ceny dovozu a tlumil inflační tlaky. [15][17]

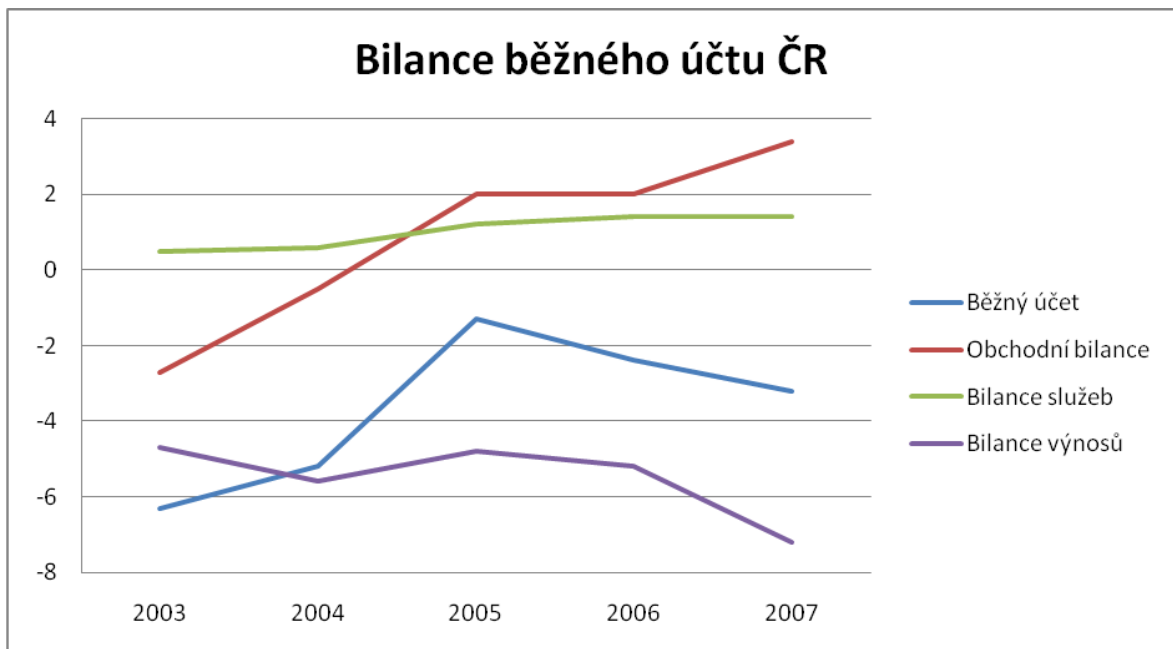
Ve sledovaném období se makroekonomické prostředí České republiky odvíjelo podle daných ukazatelů velmi pozitivně.

	2003	2004	2005	2006	2007
Běžný účet	-6,3	-5,2	-1,3	-2,4	-3,2
Obchodní bilance	-2,7	-0,5	2,0	2,0	3,4
Bilance služeb	0,5	0,6	1,2	1,4	1,4
Bilance výnosů	-4,7	-5,6	-4,8	-5,2	-7,2

Tabulka 4 - Bilance běžného účtu ČR v letech 2003 – 2007 (vlastní zpracování zdroj [15])

Jak zobrazuje tabulka 3, dochází od roku 2003 k poklesu schodku běžného účtu platební bilance, což bylo způsobeno vlivem výraznějšího odlivu výnosů do zahraničí. Na finančním účtu se projevilo zvýšení přebytku, důsledkem přílivu přímých investic zahraničních investorů, způsobené větší atraktivností České republiky po vstupu do EU.

Pokračující posilování kurzu koruny v roce 2006, růst vnější poptávky a cen energetických surovin nadále přál vývoji obchodní bilance. Schodek běžného účtu platební bilance se v důsledku negativního salda bilance výnosů neustále zvyšoval. Přebytek na účtu finančním zůstal téměř na stejné úrovni roku předchozího a bilance přímých investic byla stabilní obnovou přílivu ostatních investic. Výsledky obchodní bilance se začaly výrazně zlepšovat. [15][17]

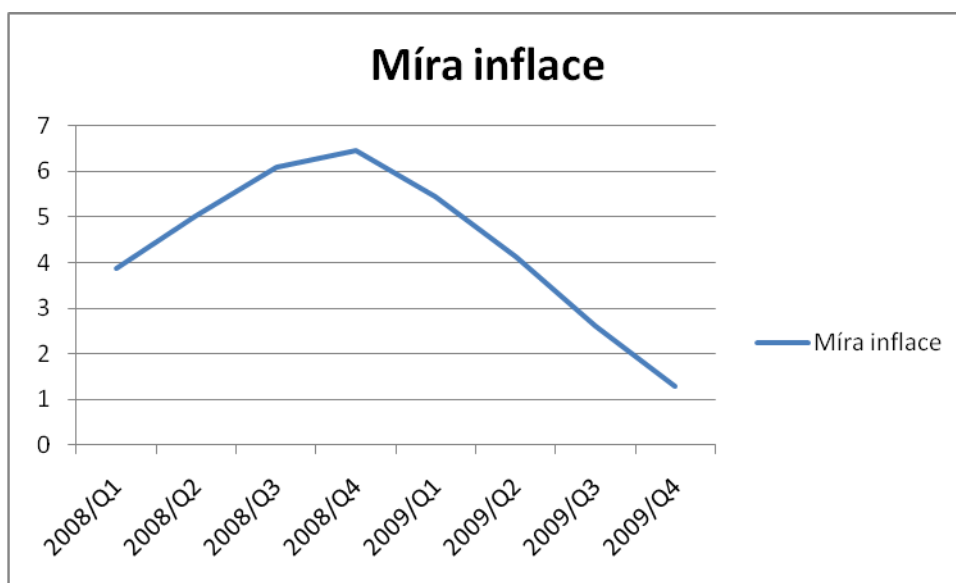

Graf č. 8 - Bilance běžného účtu ČR v letech 2003-2007 (vlastní zpracování zdroj [16])

Ekonomickou rovnováhu lze velice dobře vyčíst z obchodní bilance, z platební bilance v běžném účtu. Vývoj běžného účtu v ČR se v posledních letech výrazně měnil, zejména působením přímých zahraničních investic. Díky tomu, že ČR vykazovala tak nízký deficit v období před začátkem působení světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku, je nyní méně zranitelná, než jiné státy, které měly vyšší schodek běžného účtu. [12]

3.2 Vývoj makroekonomických prostředí v ČR v období let 2008-2009

S rokem 2008 začíná působit na českou ekonomiku světová finanční a hospodářská krize. Výraznější dopady na českou ekonomiku se začaly projevovat v posledním čtvrtletí roku. Došlo k výraznému snížení inflace, propadu hospodářského růstu, obratu ve vývoji míry nezaměstnanosti a oslabení kurzu české koruny.

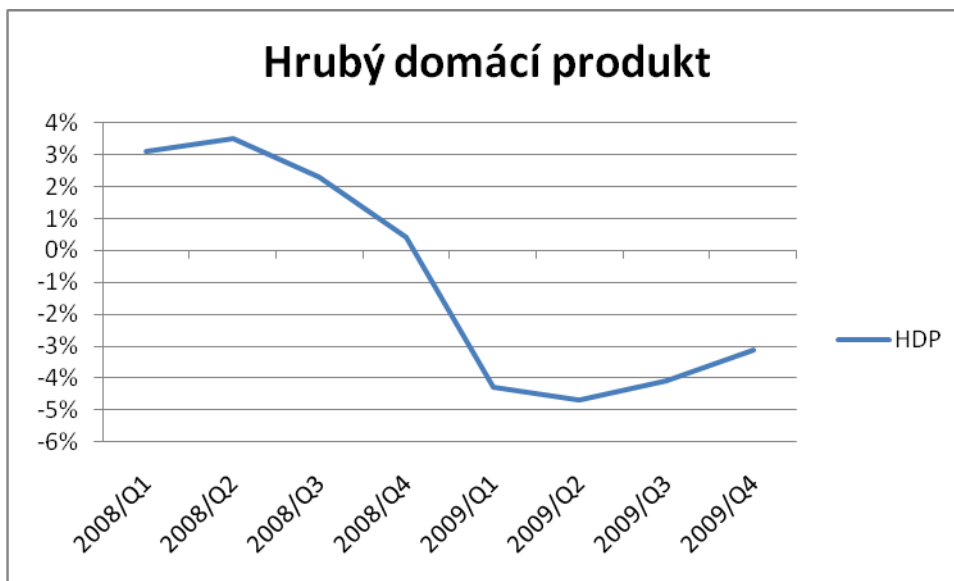

Graf č. 9 - Míra inflace v ČR v letech 2008 a 2009 (vlastní zpracování zdroj [16])

Na počátku roku 2008 se míra inflace výrazně zvýšila, v návaznosti na pokračování růstové tendence roku předchozího. Důsledkem tak značného růstu inflace byl jednorázový proinflační nákladový vliv spojený s vývojem probíhajícím v zahraničí. Po výrazném zvýšení míry inflace následně navazuje opačný efekt, prudký pokles až na úroveň 1%. Náhlý pokles se začal projevovat po odeznění výše uvedených dopadů a po snížení cen komodit na světových trzích v posledních měsících. Došlo k navrácení inflace do tolerance ze značně vysokých hodnot.

Vývoj míry inflace byl z velké části řízen administrativními vlivy, a to změnami v nepřímých daních, kde došlo ke zvýšení spotřební daně na tabák, alkohol a minerální paliva, dále změnou navýšení daně z přidané hodnoty z 5% na 9% a změnou regulovaných cen. Změna nepřímých daní navýšila ceny potravin, pohonných hmot. Uvedené komodity v závěru roku prudce poklesly a značně snížily míru inflace.

V období let 2008 a 2009 také značně zpomalilo i tempo růstu ekonomiky. Oproti roku 2007 v prvním čtvrtletí roku 2008 poklesl hrubý domácí produkt více jak o dva procentní body. V prvních třech čtvrtletích roku dochází ke stagnaci ekonomiky, která vede v posledním čtvrtletí roku 2008 k nástupu recese hospodářského cyklu poklesem HDP o celých 4,4%. Hlavní příčinou tak výrazného zlomu ve vývoji české ekonomiky se stal propad zahraniční poptávky. Česká ekonomika byla celkově stále stabilnější než ekonomika ostatních evropských států. V předchozích letech se na výrazném růstu HDP zapříčinil zejména čistý vývoz, který byl od roku 2008 postupně oslabován a částečně ještě musel kompenzovat zhoršenou tvorbu kapitálu a nižší příspěvek na HDP ze spotřeby domácností. V malé míře spíše napomohla tvorbě HDP spotřeba vlády. V druhé polovině roku 2009 začalo HDP mírně růst, což signalizuje pozitivní změnu. Následující období je vysoce závislé na vývoji finanční a hospodářské krize v zahraničí, zejména v zemích, které jsou strategické pro český vývoz. [12][17]

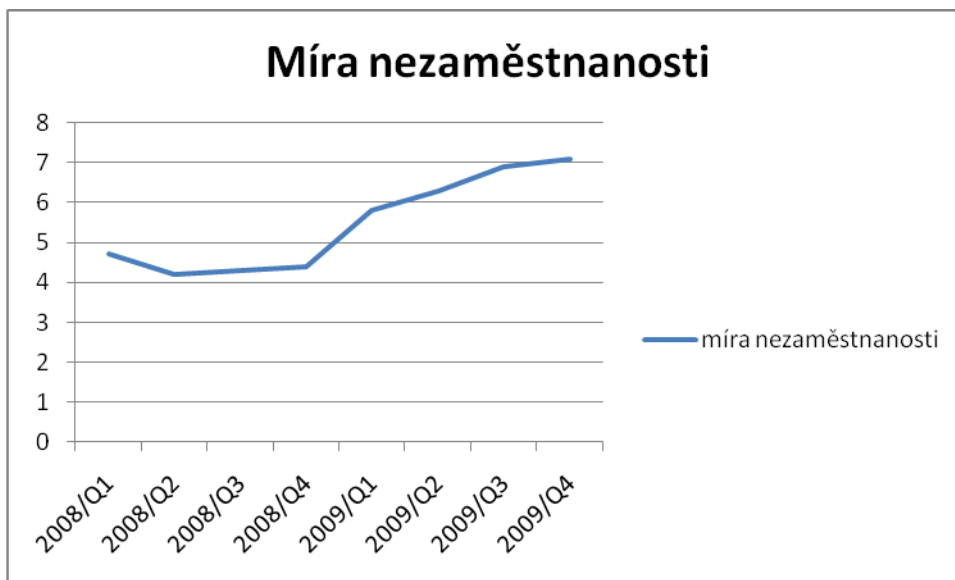

Graf č. 10 - Vývoj HDP v ČR v letech 2008 a 2009 (vlastní zpracování zdroj [16])

Zpomalení tempa růstu české ekonomiky vedlo ke zpomalení růstu zaměstnanosti, poklesl počet volných pracovních míst a následně v závěru roku 2008 se začal projevovat opětovný růst míry nezaměstnanosti v České republice.

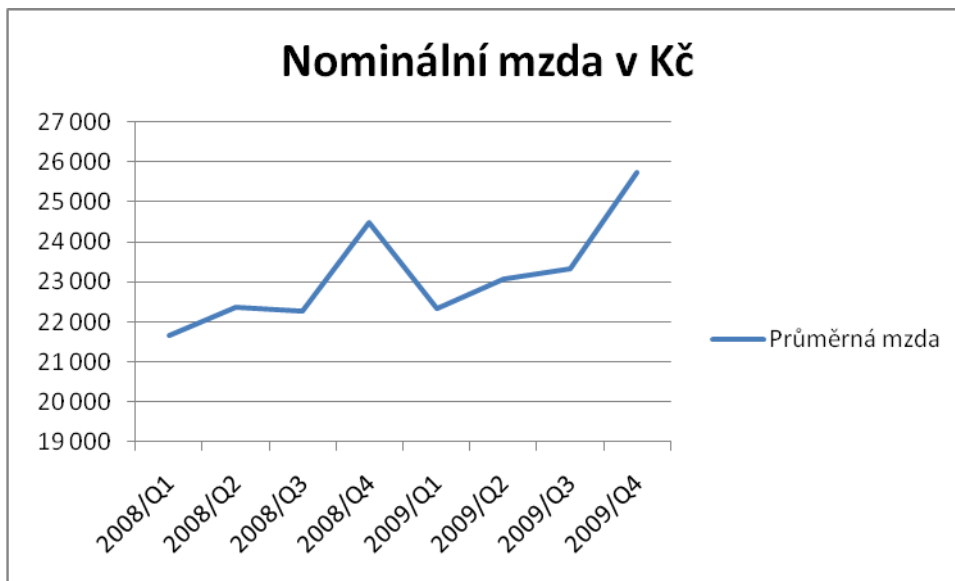
V prvním čtvrtletí roku 2008 se v České republice stále projevuje trend zvyšování zaměstnanosti a míra nezaměstnanosti poklesla na nejnižší úroveň od roku 1997 na 4,7%. Tato tendence pokračuje i v následujících dvou čtvrtletích, kdy míra nezaměstnanosti vykazuje hodnotu 4,3% což je pod optimálně stanovenou mírou nezaměstnanosti (5,5%). Obecná míra nezaměstnanosti se mírně začala zvedat až v posledním čtvrtletí roku 2008 a to na hodnotu 4,4%.

Avšak již v následujícím čtvrtletí roku 2009 dosáhla míra nezaměstnanosti o celé 1,4% vyšší hodnoty na 5,8%. V dalších dvou čtvrtletí se dále nezaměstnanost zvyšovala v půl procentních intervalech. Výrazné zvyšování nezaměstnanosti reagovalo na oslabení ekonomiky sníženou zahraniční poptávkou. Firmy získaly menší objem zakázek a pro udržení ekonomického chodu se rozhodly propustit část svých zaměstnanců. V závěru roku 2009 růst nezaměstnanosti mírně zpomalil, konečná hodnota nezaměstnanosti dosáhla 7,1%.

Graf č. 11 - Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2008 a 2009 (vlastní zpracování zdroj [15])

S vývojem míry inflace také úzce souvisí změny nominálních mezd. Počátkem roku 2008 tedy mzdy zaznamenaly stále zrychlující růst a následné mírné zpomalování. Zatímco reálné mzdy byly stále výrazně omezovány vysokou mírou inflace roku 2008. [15]

Graf č. 12 - Vývoj nominálních mezd v ČR v letech 2008 a 2009 (vlastní zpracování zdroj [15])

Po celý rok 2008 se stal kurz české měny nejrychleji posilující měnou vůbec. Neustále se zhoršující podmínky pro zahraniční obchod. Prohlubování celosvětové finanční a hospodářské krize výrazně omezilo finanční zdroje investorů a tím dochází k odlivu krátkodobých investic z České republiky. [17]

Zahraněční obchod zaznamenal v roce 2009 výrazný propad. Ve srovnání s rokem 2008 činil obrat zahraničního obchodu o 16% méně. V roce 2009 se začíná projevovat vnější nerovnováha vyjádřená saldem běžného účtu na HDP. Saldo zahraničního obchodu v roce 2009 skončilo vysokým přebytkem.

	2008	2009/Q1-Q3
Běžný účet	-22,9	-29,5
Obchodní bilance	102,7	138,3
Bilance služeb	65,9	26,8
Bilance výnosů	-174,3	-187,1
Bilance běžných převodů	-17,2	-7,5

Tabulka 5 - Bilance běžného účtu ČR v letech 2008 a 2009 (vlastní zpracování zdroj [15])

Zlepšení obchodní bilance nebylo dostatečně silné vůči zhoršujícím se bilancím výnosů a služeb. Oproti roku 2008 vzrostlo více jak dvojnásobně. Po výrazném oslabení kurzu koruny vůči euru a zejména poté americkému dolaru, zaznamenal vývoz a dovoz výraznějšího poklesu. V posledním čtvrtletí roku 2009 došlo k mírnému zlepšení exportu. Vývoz převyšoval dovoz a saldo obchodní bilance se začalo zlepšovat. Podíl přebytku obchodní bilance na HDP se zvýšil o 5%. Za zlepšením obchodní bilance stojí nepatrně vyšší kladné saldo zahraničního obchodu se státy EU o necelé dvě miliardy Kč a nižší schodek obchodní bilance se státy mimo EU.

Slabá zahraniční poptávka vyvolaná nastalou ekonomickou recesí měla negativní dopad na zahraniční obchod České republiky, snížením poptávky a objemu obchodovaného zboží. Zejména pak pokles ekonomiky Německa, který je nejvýznamnějším trhem pro české podniky. Český vývoz do Německa se v roce 2009 snížil o 8,5%. [17]

4 ANALÝZA DOPADU VÝVOJE MAKROEKONOMICKÉHO PROSTŘEDÍ V ČR NA FIRMU OHL ŽS, A.S.

4.1 Profil společnosti OHL ŽS, a.s.

Společnost OHL ŽS, a.s. vznikla v roce 1952 pod názvem Železniční stavitelství Brno se sídlem v Brně. Původním cílem podniku bylo zajišťování stavebních prací pro Československé státní dráhy, výstavbu, rekonstrukce a opravy železničních tratí a budov. V roce 1992 byl státní podnik Železniční stavitelství změněn na akciovou společnost. V roce 2003 se společnost stala součástí mezinárodní španělské stavební a investiční Skupiny OHL a následně roku 2006 byl změněn původní název ŽS Brno, a.s. na OHL ŽS, a.s. V současné době má OHL ŽS, a.s. 525 vlastníků. Majoritním vlastníkem se stala španělská stavební skupina OHL, která vlastní 97,71% akcií společnosti OHL ŽS, a.s. Současná vnitřní organizace společnosti se skládá z obsluhy dvou velkých segmentů trhu, a to dopravních staveb a pozemních staveb. Ředitelství společnosti plní funkce strategické, finanční, metodické a kontrolní. Organizační struktura společnosti je uvedena v příloze č. 1. Po obchodní stránce se společnost vyvíjí výrazným tempem, v roce 1992 stavební společnost nakládala s ročním obratem 500 milionů Kč. V současné době se OHL ŽS, a.s. s ročním obratem v roce 2009 12,6 miliard Kč vypracovala mezi pět největších stavebních firem v České republice. V rámci zahraničního obchodu se společnost OHL ŽS, a.s. zaměřuje na střední a východní Evropu. Svou činnost realizuje v zemích jako je Bulharsko, Slovenská republika, Maďarsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Ázerbájdžán, a od roku 2009 také získala licenci vstoupit na trh Ruské federace a Polska.

Společnost se v současnosti zaměřuje na různá stavební díla v oborech dopravní, železniční, silniční a dálniční stavby, jejich modernizaci, rekonstrukci a údržbu. Také se věnuje stavbám vodohospodářským a ekologickým, inženýrským, energetickým, pozemním i podzemním (např. silnice, mosty, přehrady, vodní cesty, kanály, tunely, železniční komunikace, ropovody, plynovody aj.). Mezi nejvýznamnější stavby lze uvést modernizace železničních koridorů, rekonstrukce železničních stanic v České i Slovenské republice, výstavba univerzitního kampusu v Brně, nové objekty Vysoké školy báňské-Technické univerzity Ostrava, výstavba Národní technické knihovny, terminál letiště Praha-Ruzyně, dálnice v Ázerbájdžánu a mnoho dalších. Hlavními hodnotami společnosti OHL ŽS, a.s. jsou spolehlivost, důslednost, odpovědnost, vstřícnost, odbornost a inovativnost. [19]

4.2 Vývoj společnosti

Mezinárodní společnost OHL ŽS, a.s. se zaměřila na tržní potenciál nabízený v zemích východní a střední Evropy, odvíjející se od potřeby těchto územních celků budovat dopravní infrastrukturu pro růst hospodářství. Nabízejí se zde velké možnosti v potřebě budovat vodohospodářské stavby, výstavbu kanalizací, čistíren odpadních vod. Tyto země mají dostatek pracovních sil, ale značně omezené technické vybavení, a tím vytvářejí vhodné podmínky pro rozvoj zahraničního obchodu. [19]

Ekonomika společnosti je od roku 2003 charakterizovaná výraznými nárůsty tržeb. Při pomnutí vlivu inflace rostly tržby rámcově o 20% ročně, mezi rokem 2004 a 2008 se produkce firmy zdvojnásobila. Nárůst produkce tržeb v roce 2008 o 27% se společnosti podařilo v návaznosti na zvýšení podílu staveb v České republice o 6%.

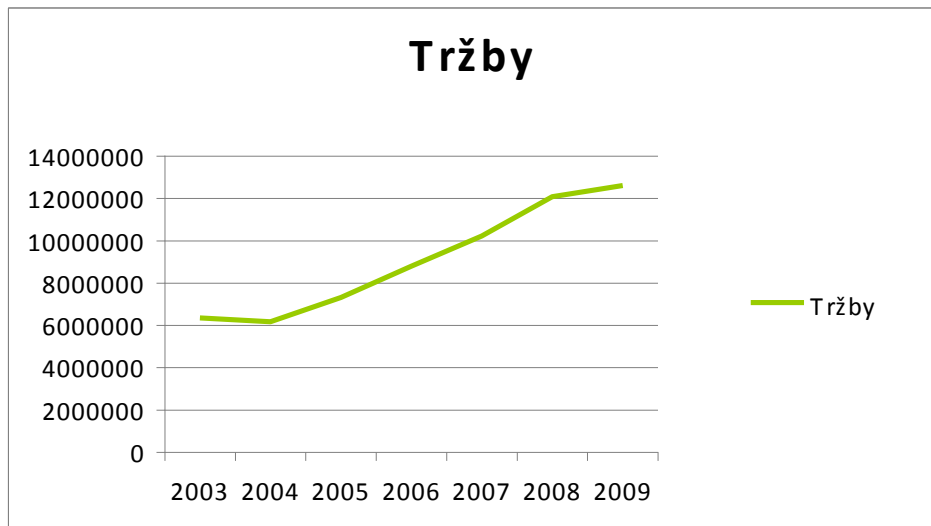
Společnost dosáhla velmi významného zlepšení výsledků hospodaření a zvýšil se i objem ekonomických ukazatelů. V roce 2005 hrubá přidaná hodnota překročila jednu miliardu Kč, hrubý zisk 300 milionů Kč a čistý zisk dosáhl přes 200 milionů Kč. Avšak v oblasti silničního segmentu se společnosti nepodařilo v tomto období získat žádnou nosnou zakázku, dochází tedy na zaměření se na tuto oblast a v letech 2008 a 2009 již inženýrské stavby a silnice zajišťují 38% celkové produkce podniku.

Působením nového majoritního vlastníka Skupiny OHL dochází ke zkvalitnění vnitřního systému řízení, dokonale zabraňující vzniku ztrát, došlo k významnému nárůstu produkce tržeb, zlepšila se vnitřní struktura rozvahy a bilanční suma se dostala na úroveň přiměřené trendu zvyšování obrátu.

V následujících letech 2006 a 2007 se odráží obchodní činnost ve velkém nárůstu zásoby práce, která přesáhla hranici 18 miliard Kč. Hlavním trhem je trh České republiky orientovaný na státní zakázky dopravní infrastruktury a stále se zvyšující zájem o zakázky v oblasti ekologických a pozemních staveb. Tržby společnosti v roce 2006 dosáhly 16,3% nárůstu a hlavním segmentem firemní produkce představovaly železniční stavby s 42,2% podílem.

V roce 2007 došlo k 15% růstu výnosů, což oproti průměrné situaci ve stavebnictví dosáhla společnost více než trojnásobně vyšších hodnot.

Nastalo navýšení zdrojů SFDI na projekty železniční, výstavby a modernizace dálniční a silniční sítě. Zlevnění úrokových sazeb, které umožňují financování dlouhodobých projektů, k upevnění kurzu české měny, což ztěžuje podmínky pro český export v podobě investičních celků.

Graf č. 13 - Tržby společnost OHL ŽS, as. (vlastní zpracování zdroj [19])

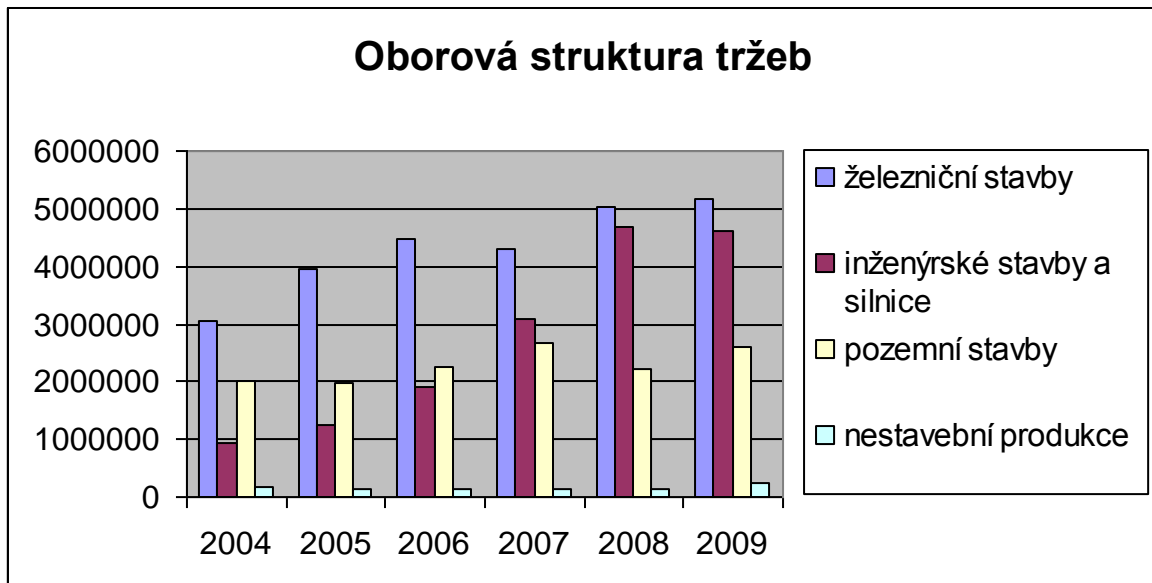
Období let 2008 a 2009 bylo pro společnost obdobím výrazné expanze. Obrat společnosti činil přes 12 miliard Kč a tím zařadil OHL ŽS, a.s. mezi pět největších stavebních firem v České republice.

I přes znepokojivé výsledky vývoje ekonomiky v návaznosti na finanční a hospodářskou krizi, společnost OHL ŽS, a.s. zaznamenala velmi pozitivní růst v ukazatelích výnosů, přidané hodnoty, hrubého a čistého zisku, zásoby práce, produktivity práce i vývoje stavu zaměstnanosti. Přidaná hodnota společnosti v roce 2009 vzrostla o 35%, hrubý zisk o 6% a čistý zisk o 19%.

Vodohospodářské stavby v roce 2008 vykazaly pro společnost největší objem tržeb přes 200 milionů Kč, zatímco tržby pozemní poklesly na úroveň roku 2006. [19]

Jako doklad vynikající ekonomické prosperity firmy lze uvést fungování firmy bez potřeby čerpání úvěrů.

Hlavním oborovým segmentem společnosti je železniční výroba, která realizuje přes 40% firemní produkce. Následně s 39% podílem na celkové produkci společnosti se podílejí inženýrské stavby a silnice, u kterých v posledních letech došlo k výraznému růstu, meziročně přes 50% nárůst produkce. Třetím velkým segmentem společnosti jsou pozemní stavby s podílem na produkci 18%.

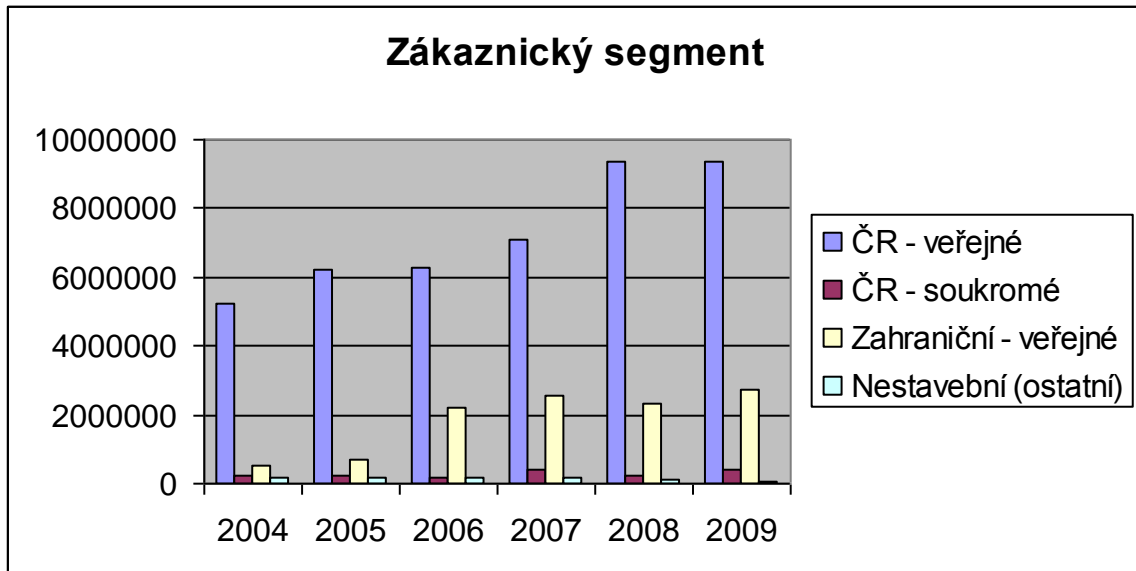

Graf č. 14 - Oborová struktura tržeb společnosti OHL ŽS, a.s. (vlastní zpracování zdroj [19])

S přicházející finanční a hospodářskou krizí, která zasáhla zejména oblasti, ve kterých společnost OHL ŽS, a.s. působí, přišly i nepříjemné důsledky, a to zejména v podobě stagnace v oblasti správních režii. Koncem roku 2008 došlo k přehodnocování plánů staveb financovaných ze strany SFDI i krajů. Bylo zrušeno mnoho významných obchodních soutěží v oblasti železničních staveb, což způsobilo snížení zásoby práce ke konci roku 2008. Společnost OHL ŽS, a.s. měla zajištěny pozitivní podmínky pro další rozvoj v roce 2009 díky vysokému objemu zajištěných stavebních zakázek prostřednictvím Evropské Unie a Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI). [19]

Zákaznické segmenty od roku 2003 do roku 2007 jsou charakteristické značným podílem státních veřejných zakázek v průměru přes 96% celkové produkce.

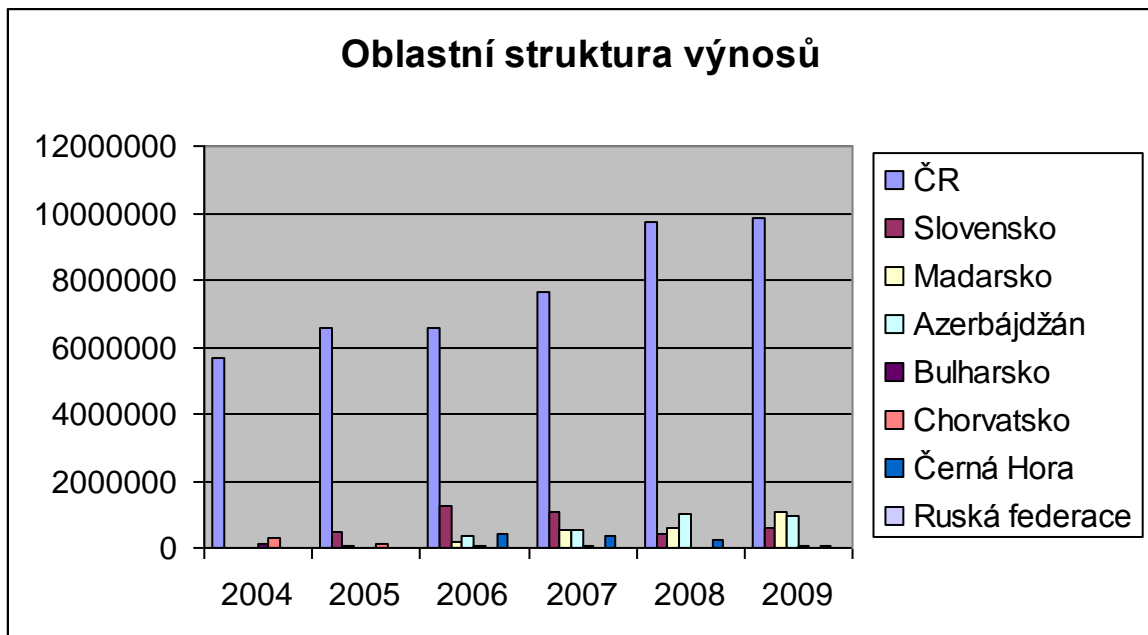
Od roku 2006 dochází k největšímu rozmachu zakázek plynoucích ze zahraničí. V závěru roku společnost získala například dvě etapy výstavby dálnice Baku v Ázerbájdžánu v hodnotě 112 mil. USD.

Graf č. 15 - Zákaznický segment společnosti OHL ŽS, a.s. (vlastní zpracování zdroj [19])

Celosvětová finanční a hospodářská krize zasáhla zejména bilanci investorů společnosti a cenovou hladinu v oboru. Stavebnictví přešlo do recese mezi prvními odvětvími. Společnost v roce 2009 pocítila dopady hospodářské krize zejména v segmentu pozemního stavitelství. OHL ŽS, a.s. ovlivnila nerovnováha bilanci zdrojů a příjmů velkých veřejných investorů (SFDI, SFŽP, rozpočtů krajů a měst), jelikož více jak 96% zakázek společnosti bylo uskutečněno pro veřejný sektor. V míře okolo 4% jsou zakázky zajišťovány z oblasti soukromé, největší soukromou stavbou v roce 2009 byla stavba „Bytový dům u Hamerského rybníka“, které přinesla společnosti tržby necelých 154 milionů Kč.

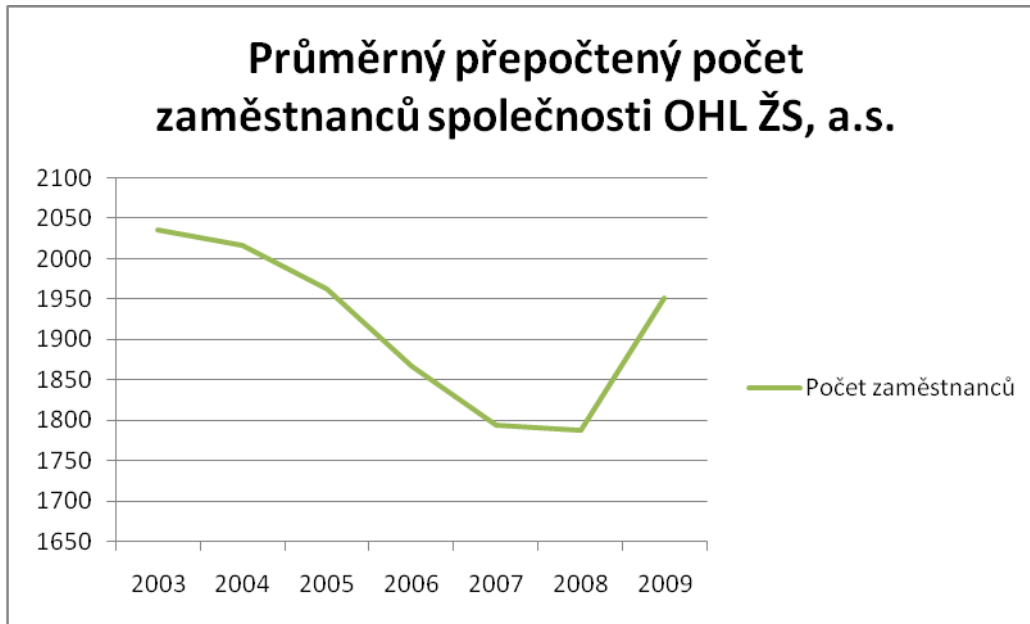
Pozitivním jevem pro společnost v roce 2009 byly významné stabilizující zdroje z fondů Evropské unie. Průnik na zahraniční trhy se v roce 2009 podařilo stabilizovat a dosáhnout objemu výnosů 21,8%, kde největší podíl na výkonu měl Ázerbájdžán a Maďarsko. Společnost i nadále plánuje pokračovat v trendu expanze na zahraniční trhy, posilování aktivit ve stávajících lokalitách, dále také v Srbsku či Vietnamu. [19]

Graf č. 16 - Oblastní struktura výnosů společnosti OHL ŽS, a.s. (vlastní zpracování zdroj [19])

V oblasti zahraničního obchodu se podařilo společnosti v roce 2009 získat licenci provádět stavební práce v Ruské federaci a Polsku.

Spolu s novým majoritním vlastníkem a zkvalitněním řízení společnosti dochází k redukci počtu závodů a k soustředění řídicích pravomocí na dvě zásadní oblasti – dopravní stavby a pozemní stavby. V oblasti personální v návaznosti na redukci počtu závodů dochází ke snižování počtu zaměstnanců do roku 2008. V roce 2009 díky množství zajištěné zásoby práce a vzniku nových divizí počet zaměstnanců vzrostl. Společnost klade velký důraz na kvality svých zaměstnanců a odborné jazykové schopnosti v návaznosti na prudký rozmach zahraničního obchodu.

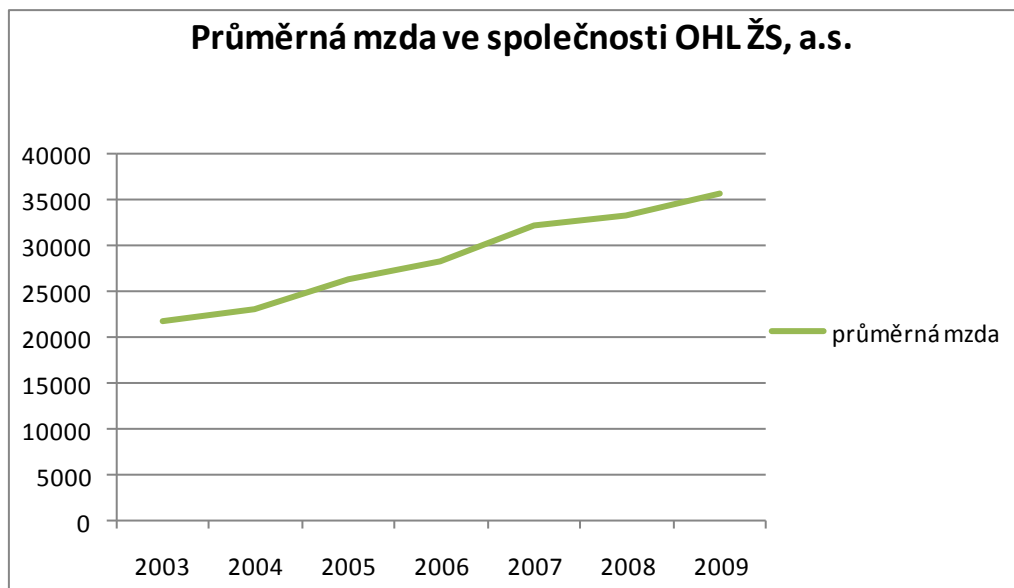

Graf č. 17 - Průměrný přepočtený počet zaměstnanců společnosti OHL ŽS, a.s. (vlastní zpracování zdroj [19])

V rámci kvalitního řízení společnosti došlo k nárůstu produktivity práce, postupným zaváděním úsporných opatření v oblasti správního režimu. K nárůstu pracovních příležitostí od roku 2008 dochází vznikem nových divizí závodů pozemního stavitelství v jižních a severních Čechách za účelem posílení kapacit v oblasti staveb tunelů a inženýrských oborů.

Dlouhodobě nasmlouvané zakázky daly jistotu zásoby práce, která se v roce 2008 pohybovala okolo 15 miliard Kč.

Se zlepšující se ekonomickou situací společnosti, pohyblivou mírou inflace, vyšší produktivitou práce a zvyšujícími se kvalitami pracovníků se ve společnosti zvyšuje i průměrná mzda zaměstnanců. Růst mezd ve společnosti v období let 2003 až 2009 zaznamenal nárůst asi o 60% na 35 765 Kč. [19]

Graf č. 18 - Průměrná mzda zaměstnanců ve společnosti OHL ŽS, a.s. (vlastní zpracování zdroj [19])

Vývoj celkové ekonomické prosperity společnosti OHL ŽS, a.s. doposud nebyl výrazně ovlivněn finanční a hospodářskou krizí, která již ovlivnila makroekonomické ukazatele ve světě i v České republice.

4.3 Návrhy a doporučení

Na základě provedené analýzy makroekonomického okolí společnosti OHL ŽS, a.s. jsem zjistila, že společnost doposud nevykazuje zjevné známky působení finanční a hospodářské krize na své bezprostřední makroekonomické prostředí. V období zhoršujících se podmínek i v České republice, měla společnost stále se zvyšující hospodářský obrat, udržela si podíl zahraničních zakázek na stabilní hodnotě okolo 20% celkové produkce a díky rozvoji společnosti zvýšila i počet svých zaměstnanců.

Z analýzy vývoje společnosti lze zjistit, že společnost vykazuje již od roku 2004 permanentní nárůst tržeb a v tomto trendu pokračovala i v posledních dvou letech. V minulém roce se společnosti podařilo navýšit produkci ve všech svých oborech a mírně rozšířit procento produkce v zahraničí, nejvíce pak v Maďarsku, Ázerbajdžánu a na Slovensku. V návaznosti na vzniku nových divizí závodů došlo také k navýšení pracovních míst. Z vývoje společnosti je patrné, že je zajištěn příznivý vliv dlouhodobé zásoby práce i v následujících letech. Společnost měla značné množství zakázek sponzorovaných z dotací Evropské unie a také Státním fondem dopravní infrastruktury.

V roce 2009 byly dotace ze Státního fondu dopravní infrastruktury vlivem finanční a hospodářské krize mírně omezeny, byla zrušena část veřejných soutěží, kterých se společnost zúčastnila. Plán státu výstavby dálniční sítě se potáhne v rámci mnoha let, z důvodu finanční situace státu, který nemá ani pětinu financí potřebných pro tento projekt. Evropskou unii značně zasáhla hospodářská krize, množství finančních prostředků je nutné investovat na pomoc krachujícím státům jako je Řecko, v tíživé situaci se dále nachází Španělsko a Portugalsko a mnoho dalších států. A již nyní je v plánu, že peníze na stavbu silnic a železnic z Evropské unie budou postupně omezovány, až úplně zastaveny. SFDI počítá s plánem, že dotace těchto staveb bude v budoucnu platit jen stát.

Společnost se aktivně zabývá výzkumem a vývojem ve spolupráci s Evropskou unií, která tento projekt financuje. Jedná se o vývoj nových technologií ve spolupráci s vysokými školami technickými.

Cíle společnosti v těchto ekonomicky zhoršených podmínkách by měly být založené na zlepšování produktivity, růstu investic, integračním snižováním rizik pomocí územní expanze. Rozšiřování trhu tuzemského i zahraničního. V rámci České republiky je v plánu

výstavba sítě dálnic, které stát momentálně nemůže financovat, a tak je v jednání nabídnout tuto investici soukromým firmám s plánem tento projekt postupně splácet. Pro společnost by to mohla být dobrá investice do budoucnosti. Pokud by se tohoto projektu zúčastnili, stát by jim po určitou dobu následně platil splátky navýšené o úroky.

Zavést nové technologie s cílem zvýšit finanční objem na silničních stavbách a zaměřit se na organizační řešení struktury tunelových kapacit, pro které v minulém roce vystavěla nové divize. OHL ŽS, a.s. má výhodu kvalitních pracovníků a nejmodernějších technických podmínek.

Na zahraničním trhu by společnost mohla proniknout na nové trhy, které jsou v okolí území stávajících zákazníků. Vypracovat analýzu států východní, střední a jihovýchodní Evropy, jak mnoho byly ovlivněny hospodářskou krizí a jaké zde nabízejí možnosti výstavby. V minulém roce navázala společnost kontakt s Ruskou federací a také plánují proniknout na trh Vietnamu. Bylo by velmi výhodné vybudovat v těchto oblastech nové divize, které by zajišťovaly snadnou dostupnost technologií na tyto trhy a navazovaly nové zakázky. Velkou příležitostí pro společnost představují také připravované olympijské hry v ruském Soči, které by se měly konat v roce 2014. Tato příležitost by mohla přinést společnosti velice zajímavou zakázku, která by měla značný podíl na obrátu firmy.

Společnost by se také měla zaměřit na růstu tržeb v oblasti staveb silničních, kde se jim nabízejí trhy území České a Slovenské republiky a posílení pozic pozemních staveb. V této době se dává velký význam na ekologii. Růst podílu staveb pozemních a především ekologických by zajistil společnosti podíl na celkových tržbách, a také by se ekologická aktivita mohla projevit jako pozitivní marketingový tah. Společnost pravidelně posílá vedoucí pracovníky na školení o životním prostředí a ekologii, v rámci předcházení možných ekologických pokut. Zaměření se na ekologické stavby v podobě čističek odpadních vod, nebo v zahraničí například odsolovacích zařízení. Posílením závazku bojovat proti klimatickým změnám a vypracováním krátkodobých až dlouhodobých opatření by se mohla společnost zaměřit na veřejné zakázky financované Státním fondem životního prostředí.

Společnost má na výběr množství kroků, které může pro svůj nastartovaný ekonomický růst učinit a udržet si tuto vzrůstající tendenci. [19]

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat vývoj makroekonomického prostředí společnosti OHL ŽS, a.s. v období celosvětové finanční a hospodářské krize. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, kde se teoretické poznatky staly východiskem pro vypracování části praktické.

V teoretické části jsem se zabývala ukazateli inflace, nezaměstnanosti, hrubého domácího produktu a platební zahraniční bilance. Jejich působením na ekonomické prostředí firem, měřením těchto ukazatelů, vlivem na hospodářský výsledek, příčinami změn a jejich důsledky.

Praktickou část jsem rozdělila na tři části, kde jsem se zaměřila na analýzu makroekonomického prostředí v České republice, která dále utváří ekonomické prostředí pro firmu. A to v období před finanční a hospodářskou krizí. A následně jsem podrobně analyzovala ekonomické prostředí České republiky v období působení této krize na ni. Třetí část jsem uvedla stručnou charakteristikou společnosti OHL ŽS, a.s. V této fázi se zaměřuji na vývoj hospodářské prosperity společnosti a důsledky působícími v návaznosti na situaci České republiky ovlivněné krizí.

Společnost OHL ŽS, a.s. je prosperující a dle sledovaných ukazatelů úspěšně podnikající mezinárodní společností. Patří mezi pět největších stavebních firem v České republice a po provedené analýze lze říci, že její prosperita je stále v období růstu a ani v dalších období se neočekává stagnace tržeb. Negativní vývoj české ekonomiky ji tedy doposud neovlivnil.

I přes tento pozitivní vývoj by se společnost měla neustále snažit o rozvoj svých obchodních činností, snažit se omezovat náklady a nezapomínat na stále se objevující hrozby a ohrožení, která by měla neustále eliminovat.

Pro společnost by mělo být důležité rozšiřování zahraničního obchodu na územích, co nejméně ovlivněných hospodářskou krizí, snaha o získávání množství zakázek financovaných Evropskou unií a Státními fondy.

Hlavním cílem této práce bylo analyzovat makroekonomické prostředí firmy a jeho vliv na její podnikatelské aktivity. Veškeré tyto náležitosti tato práce obsahuje a na závěr praktické části byly uvedeny možnosti, kterých by firma mohla využít při svém budoucím rozvoji.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BACHANOVÁ, Veronika. Makroekonomie II: cvičebnice. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. 191 s. ISBN 80-21036-69-9.
- [2] BUCHTOVÁ, Božena, et al. Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [3] HOLMAN, Robert. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 424 s. ISBN 80-7179-861-4
- [4] KLOUDOVÁ, Jitka. Makroekonomie: Základní kurz. 1. vyd. Žilina: Poradca podnikatel'a, 2007. 220 s. ISBN 80-88931-77-0.
- [5] LIŠKA, Václav. Makroekonomie. 2. vyd. Praha: Professional publishing, 2004. 628 s. ISBN 80-86419-54-1.
- [6] PAČESOVÁ, Hana; PICHANIČOVÁ, Ludmila. Ekonomika a podnikání: Makroekonomie. 1. vyd. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006. 192 s. ISBN 80-86775-08-9.
- [7] PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie: základní kurz. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2.
- [8] SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. Ekonomie. 18. vyd. Praha: NS Svoboda, 2007. 775 s. ISBN 80-205-0590-3.
- [9] SEKERKA, Bohuslav. Makroekonomie. 1. vyd. Praha: Profess Consulting, 2007. 488 s. ISBN 80-7259-050-2.
- [10] SCHIFF, Peter. Důkaz pádu: jak vydělat na hospodářském kolapsu. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2009. 264 s. ISBN 978-80-251-2365-2.
- [11] SOUKUP, Jindřich. Makroekonomie: Moderní přístup. 1. vyd. Praha: Management Press, 2007. 514 s. ISBN 80-7261-174-7.
- [12] SPĚVÁČEK, Vojtěch; VINTROVÁ, Růžena. Růst, stabilita a konvergence české ekonomiky v letech 2001-2008. Politická ekonomie. 2010, č. 1, s. 20-50. ISSN 0032-3233.

Seznam internetových zdrojů

- [13] Finance.cz [online]. 2000-2010 [cit. 2010-05-14]. Co je to inflace. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/ekonomika/informace/inflace/co-je-inflace/>>. ISSN 1213-4325.
- [14] Wikipedie [online]. 2010, 25.1.2010 [cit. 2010-05-14]. Trh práce, platební bilance. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trh_práce>.

- [15] Český statistický úřad [online]. Praha: 2010, 14.5.2010 [cit. 2010-05-14]. Míra inflace, Makroekonomické údaje, Trh práce a mzdy, HDP, Národní účty, Zahraniční obchod, Ceny. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>>.
- [16] Ministerstvo financí České republiky [online]. Praha: 2005 [cit. 2010-05-14]. Ekonomika. Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ekonomika.html>>.
- [17] Česká národní banka [online]. 2003-2010 [cit. 2010-05-14]. Výroční zprávy ČNB, Zprávy o inflaci, Platební bilance - statistické publikace. Dostupné z WWW: <<http://www.cnb.cz/cs/index.html>>.
- [18] Kurzy.cz [online]. 2000-2010 [cit. 2010-05-14]. Makroekonomika. Dostupné z WWW: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/>>. ISSN 1801-8688.
- [19] OHL ŽS [online]. 2001-2010 [cit. 2010-05-14]. Profil společnosti OHL ŽS, Ekonomické informace, Výroční zprávy, Organizační struktura. Dostupné z WWW: <<http://www.ohlzs.cz/>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AS	Agregátní nabídka
AD	Agregátní poptávka
CPI	Index spotřebitelských cen
EU	Evropská unie
EUR	Euro
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPD	Deflátor hrubého domácího produktu
PPI	Index cen výrobců
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFŽI	Státní fond životního prostředí
USD	Americký dolar

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

OBRÁZEK 1: POPTÁVKOVÁ INFLACE	12
OBRÁZEK 2: NABÍDKOVÁ INFLACE	13
OBRÁZEK 3: POPULACE PODLE EKONOMICKÉ AKTIVITY	16
OBRÁZEK 4: MAGICKÝ ČTYŘÚHELNÍK	28
GRAF Č. 1 - REÁLNÝ RŮST HDP V ČR V LETECH 2003 - 2007	31
GRAF Č. 2 - VÝVOZ A DOVOZ ZBOŽÍ A SLUŽEB ČR	32
GRAF Č. 3 - VÝVOJ KURZU ČESKÉ MĚNY V LETECH 2003 - 2007	33
GRAF Č. 4 - VÝVOJ PRŮMĚRNÉ MZDY V ČR V LETECH 2003 - 2007	34
GRAF Č. 5 - MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2003 - 2007	35
GRAF Č. 6 - POMĚR ZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2003 - 2007	36
GRAF Č. 7 - MÍRA INFLACE V ČR V LETECH 2003 - 2007	37
GRAF Č. 8 - BILANCE BĚŽNÉHO ÚČTU ČR V LETECH 2003-2007	38
GRAF Č. 9 - MÍRA INFLACE V ČR V LETECH 2008 A 2009.....	39
GRAF Č. 10 - VÝVOJ HDP V ČR V LETECH 2008 A 2009	40
GRAF Č. 11 - MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2008 A 2009	41
GRAF Č. 12 - VÝVOJ NOMINÁLNÍCH MEZD V ČR V LETECH 2008 A 2009	42
GRAF Č. 13 - TRŽBY SPOLEČNOST OHL ŽS, AS.....	46
GRAF Č. 14 - OBOROVÁ STRUKTURA TRŽEB SPOLEČNOSTI OHL ŽS, A.S.	47
GRAF Č. 15 - ZÁKAZNICKÝ SEGMENT SPOLEČNOSTI OHL ŽS, A.S.	48
GRAF Č. 16 - OBLASTNÍ STRUKTURA VÝNOSŮ SPOLEČNOSTI OHL ŽS, A.S.	49
GRAF Č. 17 - PRŮMĚRNÝ PŘEPOČTENÝ POČET ZAMĚSTNANCŮ SPOLEČNOSTI OHL ŽS, A.S.....	50
GRAF Č. 18 - PRŮMĚRNÁ MZDA ZAMĚSTNANCŮ VE SPOLEČNOSTI OHL ŽS, A.S.....	51

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1 - REÁLNÝ RŮST HDP V ČR V LETECH 2003-2007	30
TABULKA 2 - MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V ČR V LETECH 2003-2007	34
TABULKA 3 - VÝVOJ MÍRY INFLACE V ČR V LETECH 2003-2007	36
TABULKA 4 - BILANCE BĚŽNÉHO ÚČTU ČR V LETECH 2003 - 2007	37
TABULKA 5 - BILANCE BĚŽNÉHO ÚČTU ČR V LETECH 2008 A 2009	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Organizační struktura firmy OHL ŽS, a.s.

PŘÍLOHA P I: ORGANIZAČNÍ STRUKTURA FIRMY OHL ŽS, A.S.

